

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN

LATVIJA

2017. gada 16. – 22. septembris

Nr. 34 (1500)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Augustā Latgalē. Vairāk lasiet Sallijas Benfeldes komentārā “Svētki plūdu ēnā” 5. lpp.

“Bērzes Strazdi” pārtop par Lielbritānijas latviešu asociāciju

“Bērzes Strazdi”, darbojoties kopš 2014. gada, ir sarīkojuši vairāk nekā 80 pasākumus un latviešu mākslinieku koncertus Lielbritānijā, kā arī katru gadu rīko lielākās Ligo un Jāņu svinības – “Jāņu festivāls” latviešiem ārzemēs. Pēc aktīvas sabiedriskās darbības latviešu kopienā Lielbritānijā organizācija nolēmusi pārtapt par asociāciju, lai veicinātu Anglijas latviešu sabiedriskās, kultūras un izklaides jomas

attīstību un sekmētu Anglijā mītošo latviešu sabiedrības savstarpējo sadarbību. Asociācija apvieno domubiedru grupu, kas rīko sociālus un sabiedriskus, kultūras un izklaides pasākumus plašajai latviešu diasporai Apvienotajā Karalistē. Asociācijas misija ir pārstāvēt biedru intereses un īstenot kopīgas aktivitātes un projektus, kas veicina latvietības un latviešu kultūras tradīciju saglabāšanu ārzemēs, latviešu sabiedriskās un kopā pulcēšanās dzīves attīstību, kā arī stiprina saikni ar Latviju, īstenojot dažādus labdarības projektus.

Un vēl – lai apliecinātu cieņu un izteiktu pateicību izciliem uzņēmējdarbības, sabiedriskiem, kultūras, izglītības, mediju darbiniekiem, kā arī labdarības aktīvistiem un ievērojamiem sporta pasaules pārstāvjiem, kas ar saviem darbiem un sasniegumiem ir palīdzējuši cittautiešiem iepazīt latviešu tautas lepnumu, cēlušī godā un populārizējuši latviešu vārdu, snieguši un atstājuši paliekamas vērtības diasporas vēsturē. **2017. gadā tiek iedibināta latviešu gada balva Lielbritānijā.** Tā tiks piešķirta gan fiziskām, gan juridiskām personām vai institūcijām”, stāsta Toms Zeltiņš, Lielbritānijas latviešu asociācijas (LLA) “Bērzes Strazdi” vadītājs.

Ierosinājumi un nominācijas balvai tiks pieņemti **no š. g. 18. oktobra līdz 18. novembrim.** Izvērtējot nomināciju pieteiku-

mus, tālāk balvai tiks virzīti seši pretendenti katrā no kategorijām. Veselu mēnesi tautieši no visas Apvienotās Karalistes varēs balsot par saviem favorītiem sešās kategorijās, izvēloties gada latviešu lepnumu un izcilniekus **izglītībā** (latviešu skoliņas, skolotāji, pasākumi), **kultūrā** (kori, folkloras un deju kopas, ansambļi, grupas, pasākumi un sarīkojumi), **sportā** (fiziskās kultūras darbinieki un aktīvisti, pasākumi un komandas), **medijos** (latviešu mediji, vietnes, grupas internetā, laikraksti, žurnālisti, reportieri), **ieguldījumā latviešu un diasporas sabiedrībā** (palīdzība, konsultācijas, iniciatīvas, labdarība) un **uzņēmējdarbībā** (latviešu komercuzņēmumi – firmas, veikali, pārvaldītāji, pašnodarbinātie un privātzņēmēji, *start-up* un inovācijas uzņēmumi AK).

Žūrijā vairākas latviešu sabiedrības pārstāvniecības organizācijas Apvienotajā Karalistē kopā ar balvas dibinātāju asociāciju “Bērzes Strazdi”. Sasumējot tautiešu balsojumu, noteiks uzvarētāju katrā kategorijā. Goda balvas tiks pasniegtas greznā Jaungada labdarības ballē 31. decembra vakarā Daugavas Vanagu fonda lauku īpašumā Straumēni. Katrs Latviešu gada balvas Lielbritānijā laureāts saņems īpaši veidotu statueti un naudas balvu, kā arī pārsteiguma balvas.

Latviešu bērnu dēkas Ēlandē

2. lpp.

Tracis ap Latvijas pretvēža zālēm *RigVir*

3. lpp.

Gunara Janovska romāns “Pēc pasterdienas” angļiski!

6. lpp.

Medicīnas reforma. Kas svinēs uzvaru

7. lpp.

Laiks braukt mājās!

8. lpp.

Sibīrijas brauciena emocijas

9. lpp.

RADI UN DRAUGI 20 YEARS
★★★★ VIESNĪCA • HOTEL

VIESNĪCA “RADI UN DRAUGI” - JŪSU VIESNĪCA RĪGĀ!
72 labiekārtotas un mājīgas istabas (cena no 51 EUR) / Bagātīgas brokastis iekļautas viesnīcas cenā / Konferenču zāle / Restorāns NIKLĀVS

Mārstaļu iela 1, Rīga, LV-1050, Latvija T: +371 67820200 E: reservation@draugi.lv
www.hotelradiundraugi.lv

SIGNE RIRDANCE

Latviešu bērnu nometnē Ēlandē 2017

Piecu stundu ilgajā ceļā no Stokholmas līdz Ēlandei mēs ar vīru pa laikam bažīgi saskatāmies. Kā tas nākas, ka mēs, pasaules nesabiedriskākais pāris un isti nometņu skeptiķi, esam piekrituši nedēļu pavadīt latviešu bērnu nometnē uz salas kaut kur Zviedrijas dienvidos? Vai nebūtu bijis prātīgāk šo laiku būt kopā Latvijā ar ģimeni un vecajiem Latvijas draugiem, kopjot kurmju sarakāto zālāju Mārupē, kur taču mūsu Stokholmā augošie bērni sasmeltos latviešu valodu un kultūru līdz pat matu galiņiem? Skaļi savās bažās nedalāmies – aizmugurējā sēdekli didās trīs pāri uztverīgu ausu, kas to vien gaida, lai rastu iespēju apšaubīt vecāku lēmumu. Kaut kur pie Norčēpingas mēs tā isti saprotam, ka atpakaļceļa vairs nav.

Atskan zvaniņš, un mums garām uz dāmu divriteņa aiztrauc smuidra tautumeita rozīšu brunčos un baltu zemgaliertes aubi, elegants tāšu groziņš uz elkoņa un trīs zelta zvaigznes no kartona rociņā. Aiz likuma kalējs Gustavs (tas pats arī skolotājs Lūkass) sūkstas par kaķos nopostīto zemi un sāk atjaunotnes darbus, mācot mums iesist naglas skabargainā dēlī. Mēs – raiba kompanija, kuŗā ietilpst sešus līdz vienpadsmit gadus veci latviešu bērni un viņu vecāki no Zviedrijas, Anglijas un Latvijas, kopā teju četrdesmit cilvēku – dodamies tālāk “šķēršļu gājienā”, kas jau kļuvis par nometnes tradīciju. Ceļa vienā malā Zviedrijai tik raksturīgās baltās govīs, aiz tām mirguļo jūra; ceļa otrā malā ziņkārīgi zviedru zirgi ieklausās, kā skolotāja Dagmāra māca mums Rozā polku un koklē par jūriņu, kuŗa prasa smalku tīklu abās Baltijas jūras malās. Un tur jau stāv tautumeita Liene. Tomēr nē – tā ir Milda, zvaigznes virs galvas pacēlusī un Latvijas novadus kopā turēdama. Atmiņējuši Lienes-Mildas mīklu un salikuši Latvijas himnas vārdus, gluži kā Kajs ar Gerdu “Ledus karalienē” saliek vārdu “mūžība”, mēs beidzot tiekam līdz desiņu un amerikāņu zefīru cepšanai piknīka vietā Ēlandes mežiņa vidū.

Vēl vakar mēs ar skolotājiem Dagmāru un Lūkasu devāmies pārgājienā pa tuvāko apkārtni, bradājām pa jūru, pētīt medūzas un siksikas garnelītes, kuŗas pēc tam nonāca improvizētā akvārijā uz ēdamgalda; aizvakar tepat plāvē pētījām sienāžus. Vieni batkoja kreklus, citi spēlēja futbolu; pavārs Ints kopā ar citiem vecākiem –

Daži fakti par Latviešu bērnu nometni Ēlandē 2017

Nometnes vecums: **70 gadu**

Nometnes dalībnieku skaits: **24 bērni, 18 pieaugušie**

Nometnes bērnu vecums: **6 – 11 gadi**

Skolotāji: **Dagmāra un Lūkass**

Koncertā izmantotie instrumenti: **akordeons, fagots, ērģeles, klavieres, ģitara, kokle, flauta, tamburīns, zvani, metalofons, citi sitamie un šķindināmie instrumenti**

Nodziedāto dziesmu skaits: **vairāk nekā 60, vismaz trīs dziesmas pēc pusdienām un vakariņām**

dežurantiem gatavoja pupiņu kotletes ar jogurta mērci, un Dace ar Ingridu brīvprātīgi atbrīvoja rožu dobes no nezālēm. Rīt no rīta vēl pēdējais mēģinājums koncertam, un tad vakarā mēs pieskandinām Sandbijas baznīcu ar bērnu dziedrajām balsīm, ērģeļu gavilēm, fagota dūmakaino toni, ģitaras, kokles, zvaniņu un pat tamburīna skaņām. Tumsajā naktī ir zaļa zāle, lāču tēvs atnes medus podu, un skaista, skaista ir mana tēva sēta; re, aiztek gailītis, no sirma zirga lec seši mazi bundzinieki, un pašas koncerta beigās vējiņš pūš gar Kurzemes krastu, līdz atpūš mūs te, Ēlandē. Asaras no acīm izslaucījuši un saldējumu paēduši, mēs nosvinam vakaru ar Stokholmas Spēlmaņiem, bezbēdīgi lecot polku, žigu un lambetvoku akordeona un citaras pavadījumā. Visos apstākļos mieru saglabā tikai Agnese un Jānis – viņi mūs vēro caur fotoobjektīva jutīgo aci, dodot iespēju mājās palikušajiem līdzju-

tējiem sekot mūsu piedzīvojumiem attēlos. Tad atlicis tikai nometnes nobeigums – grandiozs kabare uzvedums, kuŗā cienājamies ar bērnu punšu pie balti klātiem galdiem zem milzu kļavas āra pagalmā.

Tāda šovasar ir ikdiena Latviešu bērnu nometnē Ēlandē, un par to gribas pateikt lielu paldies gan skolotājiem, gan organizātoriem, gan nometnes atbalstītājiem – mācītājai Ievai Graufeldei, Latvijas evaņģēliski luteriskajai baznīcai Zviedrijā, Latvijas vēstniecībai Zviedrijā, Zviedrijas Latviešu apvienības Stokholmas nodaļai un citiem labdariem. Izrādās, ka latviešu bērnu nometnes Sandbijas draudzes namā notiek jau septiņdesmit gadu, taču tradīcijas šeit nekļūst par nastu – nometnē valda isti jauneklīgs gars.

“Latvietība ir man lielākā dāvana,” saka nometnes dvēsele Katrīna Johansson, kas Sandbijas nometnē pirmoreiz piedalījies pirms vairāk nekā trīsdesmit gadiem un tagad jau piecpadsmit gadus ir šīs

nometnes organizātoru vidū. “Ne vienmēr es zināju, kāpēc man šī dāvana ir dota un ko ar to darīt. Sandbijas nometnē es ieguvu draugus uz mūžu. Šeit es atgriezos, lai uzturētu latvietību kopā ar viņiem un dotu to tālāk saviem bērniem. Te ir mana sirds.”

Nometnē visiem jārunā latviski, un bērniem, kas ikdienā biežāk lieto zviedru un citas valodas, tas ne vienmēr vedas viegli. “Tomēr galvenais, lai viņi būtu draugi,” piebilst Katrīna. Vai ir vēl citi noteikumi un ierobežojumi? “Mēs daudz dziedam, palīdzam citam citam, esam darīgi un cienāmi viens otru, lai kādi būtu mūsu uzskati vai ādas krāsa. Un mēs saudzējam dabu un šķirojam atkritumus,” turpina Katrīna. Liene Leimanis-Bartlett nometni atce-

ras no 1992. gada. “Mēs ar draudzeni laidāmies leņā no otrā stāva pa ugunsdzēsības izeju – tā radās noteikums, kas to aizliedz.” Nu jau kuro gadu pēc kārtas Liene uz nometni ved abus dēlus, no kuŗiem neslēpj savas pusaudža gadu palaidnības.

Par draugiem te gluži nevilšus kļūst arī vecāki, kuŗi līdzdarbojas visos nometnes notikumos, to plānošanā, īstenošanā un izvērtēšanā, un palīdz arī Sandbijas draudzes nama uzkopšanas darbos. Nodarbību saturs, dabiski, izriet no vecāku un bērnu interesēm, pieredzes un zināšanām. Te atklājas gan slēpti talanti, gan senaizmirstas prasmes – un varbūt arī rodas ambīcijas līdz nākamajam gadam apgūt kaut ko jaunu.

Atpakaļceļā uz Stokholmu mēs iezīmējam pieturvietas, kuŗas gribētos apstāties, kad brauksim uz nometni nākamvasar. Jo par to šaubu nav – ja vien varēsim, brauksim atkal. Mārupes zālājā joprojām plosās kurmji, tomēr dažas lietas par sevi ir iespējams saprast tikai Ēlandē. Būt latvietim nav pašsaprotami, bet tas iedvesmo un sagādā patiesu prieku, jautrību un gandarījumu. Ēlandē mēs mācāmies būt tik dažādi un tomēr visi latvieši – ikvienā pasaules malā.

Latviešu bērnu nometnes Ēlandē organizātori 2017 – Liene Leimanis-Bartlett, Agnese Blaubarde, Ints Ivanovskis, Katrīna Johansson.

Sabiedrības integrācijas fonds

Publikācijas šai numurā sagatavotas ar Sabiedrības integrācijas fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Oskaram izvirza Kairiša filmu "Melānijas chronika"

Nacionālais Kino centrs (NKC) ASV Kinoakadēmijas balvai Oskars izvirzījis režisora Viestura Kairiša spēlfilmu "Melānijas chronika".

Aina no filmas

Spēlfilmā kandidēs Oskara balvu katēgorijā "Labākā ārzemju filma". Saskaņā ar balvas nolikumu šajā katēgorijā var pretendēt pilnmetrāžas filma, kas pirmizrādi savā valstī piedzīvojis periodā no 2016. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim, ir vismaz nedēļu bijusi kinoteātru repertuārā, un tās pamatvaloda nav angļu valoda.

Šogad Latvijas filmu producenti izvērtēšanai pieteica divas spēlfilmas – par izvirzīšanu Oskara balvas sacensībai konkurēja "Melānijas chronika" (2016) un Andreja Ēķa spēlfilma "Svingeri" (2016).

***

Latvija 100

Ar īpašu vēstījumu nākamajām paaudzēm

7. septembrī īpašā sarīkojumā Daugavas stadiona tribīņu pamatos tika iemūrēta kapsula, kurā kultūras un sporta profesionāli nākamajām paaudzēm ievietoja dažādus priekšmetus un pārnozārisku vēstījumu. Līdz ar kapsulas iemūrēšanu būvnieki uzsāka tribīņu atjaunošanu un būvniecību, lai jau pēc 300 dienām – 2018. gada 3. jūlijā plkst. 8 – varētu uzsākt simtgades Dziesmu un deju svētku mēģinājumu procesu.

Kultūras ministre Dace Melbārde kapsulas iemūrēšanas sarīkojumā // Foto: Jānis Lācis

Līdz ar īpašo vēstījumu, kas kalpos kā laikmeta liecība nākamajām paaudzēm, kapsulā ievietota arī neatņemama daļa – deju svētku sastāvdaļa saka, Latvijas valsts simtgades simbolika, stafetes kociņš un citas vēstures liecības. Sarīkojumā piedalījās un vēstījumu parakstīja izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis, kultūras ministre, Dziesmu un deju svētku padomes priekšsēde Dace Melbārde, Kultūras un sporta centra Daugavas stadions valdes loceklis Elmārs Martinsons, kā arī Latvijas Vieglatlētikas savienības prezidente Ineta Radeviča, Latvijas Futbola federācijas ģenerālsēkretārs Jānis Mežeckis, Latvijas futbola izlases galvenais treneris Aleksandrs Star-

kovs un Latvijas Nacionālā kultūras centra pārstāve Maruta Alpa. Pateicoties pārbūvei, Simtgades dziesmu un deju svētkos droši varēs uzstāties vairāk nekā 17 tūkstoši deju svētku. Savukārt pārbūvētajās tribīnēs divus koncertus un ģenerālmēģinājumu varēs izbaudīt 30 000 apmeklētāju, kas ir divas reizes vairāk nekā iepriekšējos Dziesmu un deju svētkos. Daugavas stadions līdz 2022. gadam tiks pilnībā atjaunots un pārbūvēts, kā arī sakārtota tā apkārtnē infrastruktūra.

"Stadionam jāklūst par nacionālo lepnumu – par vietu, kurā sportisti gūst iedvesmu sasniegumiem, un vietu, kurā sabiedrība jūtas piederīga Latvijai," sacīja izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis, piebilstot, ka ar svinīgo kapsulas iemūrēšanu nākamajām paaudzēm tiek nodots vēstījums ne tikai par to, ka Latvijas sports ir bijis panākumiem bagāts, bet arī par to, ka valstiska līmeņa atbalsts sporta nozarei ir apliecinājums jauniem sasniegumiem un vietai, kurā vieno Latvijas sportistus un līdzjutējus.

***

Eiropas kultūras mantojuma dienas

Kā ik gadu septembra otrās nedēļas nogalē visā Latvijā norisinās Eiropas kultūras mantojuma dienu sarīkojumi. Šogad tie notiek sešdesmit vietās visā Latvijā. Šī gada Eiropas kultūras mantojuma dienu programma aicina atklāt vietas, kas vēsti par dažādu laiku notikumiem Latvijas teritorijā: liecībām par pirmo iedzīvotāju ienākšanu Latvijas teritorijā Dviete akmens laikmeta apmetnēs, pilskalniem un ordeņa pilīm, nozīmīgiem pavērsieniem, kā Durbes kauju, 1917. gada kaujām pie Mazās Juglas, 1863. gada poļu sacelšanos Viļakas muižā, Latvijas Centrālās padomes darbību Ventspilī. Sarīkojumos var iepazīt arī ievērojamu personību atstāto mantojumu, kas iedvesmo arī mūsdienās – Turaidā piemin Kaupo nāves gadadienu, Preiļos atceras Borču dzimtas ieguldījumu, Jūrmalā izseko Raiņa un Aspazijas iepazīšanās stāstam, Skrīveros svin Andreja Upīša 140. gadskārtu, savukārt Āraišos zerpilī atceras tās rekonstrukcijas veidošanu un archeologa Jāņa Apala ieguldījumu. Sarīkojumi notiek arī Ādama Tērauda vadītā Valkas latviešu skolotāju semināra ēkā, *Academia Petrina* ēkā Jelgavā, Cēsu apriņķa skolā, Salaspils memoriālā.

***

Kādi bija Latvijas valstiskuma pirmsākumi no 12. gadsimta?

Starptautiskā zinātnisko konferences ciklā "Valsts pirms valsts" Latvijas Nacionālajā bibliotēkā vēsturnieki plaši analizēs Latvijas valstiskuma pirmsākumus no 12. gadsimta. Latvijas vēsture tiks skatīta plašākā Eiropas kontekstā, piesaistot prominentus Baltijas reģiona pētniekus. Piecas konferences līdz 2020. gadam būs veltītas dažādām temām Latvijas vēsturē līdz valsts dibināšanai 1918. gadā. 8. septembrī tika atklāta pirmā šī cikla konference, kas veltīta politiskām un sociālām transformācijām Austrumbaltijā 12. un 13. gadsimtā.

***

Veido ekspozīciju "Pagaidu valdības seši mēneši Liepājā"

Beidzies atklātais konkurss par Liepājas mūzeja pastāvīgās interaktīvās ekspozīcijas "Pagaidu valdības seši mēneši Liepājā" izveidi.

Ekspozīcija skaidros tā laika sarežģīto politisko situāciju un vienlaikus radīs emocionāli iedarbīgu vidi, kas ar vizuālo tēlu palīdzību veidos priekšstatu par laikmetu, kad veidojās Latvijas valsts. Izstāde "Pagaidu valdības seši mēneši Liepājā" ir viens no svarīgākajiem notikumiem Latvijas valsts simtgades notikumu programmā.

***

Groza noteikumus par pilsonības iegūšanu

Ministru kabinets atbalstījis grozījumus noteikumos Nr. 973 "Noteikumi par latviešu valodas prasmes un Latvijas Republikas Satversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta, Latvijas vēstures un kultūras pamatu zināšanas pārbaudi". Lai stiprinātu un nezaudētu mūsdienu globālās pasaules apstākļos Latvijas pilsoņu kopumu, kā arī, lai izpildītu Pilsonības likumā ietvertā regulējuma mērķi – nodrošināt latviešiem un līviem tiesības reģistrēties par Latvijas pilsoņiem, tiek grozīts Ministru kabineta noteikumos noteikto atkārtotās latviešu valodas prasmes pārbaudes kārtības nosacījums latviešiem un līviem. Noteikts, ka atkārtoti valodas prasmes pārbaudi iepriekšējo trīs mēnešu termiņā vietā varēs kārtot bez termiņa ierobežojuma viena Latvijas pilsonības iegūšanas iesnieguma izskatīšanas procesa ietvaros, tādējādi nodrošinot minētajām personām iespēju izmantot Pilsonības likumā noteiktās tiesības.

Kopš 2013. gada oktobra līdz decembrim pilsonību reģistrējuši 37 latvieši un līvi, 2014. gadā – 146, 2015. gadā – 88, savukārt 2016. gadā – 93 latvieši un līvi.

***

Kopenhāgenā norisa Latvijas dienas

Pagājušās nedēļas nogalē Dānijas galvaspilsētā Kopenhāgenā noritēja Latvijas dienas. Sarīkojumos piedalījās Latvijas aviosabiedrība *airBaltic*, kas ir vadošā aviokompānija Baltijā.

Rites tautas skolā Latvijā strādā pasniedzēji no Dānijas. Interesantiem bija iespējams piedalīties meistarklasēs, kurās vadīja latviešu māksliniece un mākslas pedagoģe Ilze Dilāne. Viņa lampu izgatavošanā no abakas praktizējās ASV pie mākslinieces Helēnas Hibertas, savukārt papīra izgatavošanu no kozo apgūvusi pie grafikas pasniedzējas Sūzenas Makinas Dolanas un mākslinieka Ērlinga Gustavsona, kas šo seno papīra izgatavošanas amatu iemācījis Japānā – kozo auga dzimtenē.

SPILGTS CITĀTS

"Mums nav vajadzīgi zinātniski pierādījumi.."

Žurnāla *IR* apskatnieks Pauls Raudseps rakstam licis virsrakstu "Zinātnes apkaunotāji". Vai tiešām Latvijā, kur strādā starptautiski atzīti zinātnieki kā Andris Ambainis, Ivars Kalviņš, Vjačeslavs Kaščejevs, sastopami arī tādi, kuri nebūtu šā vārda cienīgi? Izrādās, ka ir gan.

Veselības ministrija izrādīusi labvēlību pretvēža zaļu *RigVir* ražotājiem, kaut gan no 2004. gada, kad tika zāles reģistrētas

(divas dienas, pirms stājās spēkā stingrākas Eiropas Savienības prasības zāļu reģistrācijai!), līdz pat šim laikam nav veikti pasaulē atzīti klīniski pārbaudījumi par šo zāļu efektivitāti.

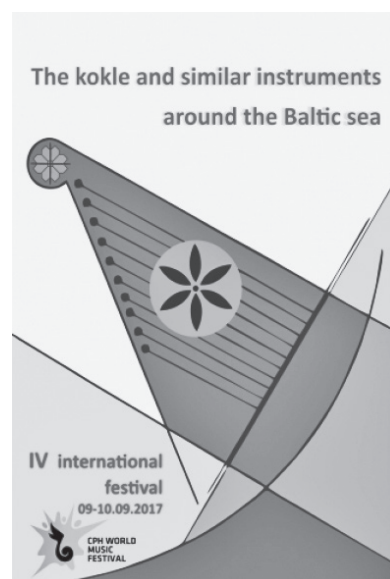
Uz slidenā pamata uzbūvēts apjomīgs bizness. *RigVir* iekļauts kompensējamo zāļu sarakstā, un valsts to pilnībā apmaksā Latvijas pacientiem. Pērn *RigVir* bija piektajā vietā visvairāk pārdoto zāļu sarakstā, kopējais apgrozījums pārsniedzis četrus miljonus eiro. Jūrmalā uzcelta grezna klīnika – Starptautiskais viroterapijas centrs, kas aktīvi to piedāvā ārvalstu pacientu ārstēšanai.

Speciālistu grupa uzrakstījusi veselības ministrei Andai Čakšai, Zaļu valsts aģentūrai un citām atbildīgām iestādēm ar prasību izņemt *RigVir* no zāļu reģistra un kompensējamo zāļu saraksta, jo nav saprotams, kā zāles ar tik vāju pierādījumu bazi varējušas tikt iekļautas zāļu reģistrā. TV raidījumā *RigVir* holdinga attīstības direktors Kārlis Urbāns atbildējis: "Mums nav nepieciešami zinātniski pierādījumi, lai redzētu efektivitāti".

Latvijas Lauksaimniecības universitāte piešķirusi goda doktora gradu zemkopības ministram Jānim Dūklavam, kaut gan viņš neatbilst šādiem kritērijiem, turklāt uzpeldējis oligarchu sarunās kā politisks septmanis. Dūklavs par skandalozo *Tukuma Straumē* ražoto suņu barību "zinātniski" teicis, ka viņa suns to ēdis un nekas sliktas nav noticis. Kādā konferencē Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes dekāns Andrejs Vilks lekcijā aprakstījis Norvēģiju kā pedofīlu paradīzi.

Raksta autora secinājumi ir skarbi:

Zinātnes ideāliem svešs un tumsonībai tuvs, lojāls korporatīvām saitēm un nodevīgs pret patiesību – tāds ir nepievilcīgais tēls, kuŗu pasaulei rāda cilvēki ar statusu un ietekmi Latvijas medicīnā un zinātnē.

Latvijas dienu plakāts par kokli

Varēja redzēt un iegādāties dažādus pašdarinātā papīra darbus: kartītes, aploksnes, grafikas, papīra loksnes un roku darināto papīra lampa.

***

Atceroties Latvijas izcilo valstsvīru Kārli Ulmani

Apritējuši 140 gadi kopš izcila Latvijas valstsvīra Kārļa Ulmaņa dzimšanas. Daudzu laikabiedru un vēsturnieku skatījumā viņš bija pats redzamākais valstsvīrs visā Latvijas vēsturē.

Plakāts Kārļa Ulmaņa dzimtajās mājās Pīkšās

Arī latviešu tautas vēsturiskajā atmiņā viņš palicis kā spilgtākais latviešu tautas nacionālo centienu izteicējs un latviskās Latvijas simbols. Tautā joprojām dzīvo mīts par viņu. Kārļa Ulmaņa vārds un darbība uzspieduši zīmogu noteiktam periodam Latvijas vēsturē, kuŗu parasti dēvē par Ulmaņa laikiem. Neviens cits latviešu politiķis šādu godu nav izpelnījies. 3. septembrī Kārļa Ulmaņa piemiņas mūzejā *Pīkšās* notika K. Ulmaņa 140. jubilejai veltīts atceres sarīkojums. Tas sākās Bērzes luterāņu baznīcā ar dievkalpojumu. *Pīkšās* tiks teiktas svinīgās uzrunas, notika Kārļa Ulmaņa simtās stipendijas pasniegšana, skanēja dziesmas jauniešu jauktā kuŗa *Pa Saulei* izpildījumā. Varēs aplūkot Latvijas mazpulku veidoto ziedu kompozīcijas, mūziķēja ansambli *Dobeles zemessargi*, darbojās lauku labumu tirdziņš.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Kārļa Ulmaņa pišļu meklējumi beigušies

Latvijas pirmās brīvvalsts laika pēdējā Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa ilggadējiem pišļu meklējumiem ir pielikts punkts, jo viņa kapavietu vairs nav iespējams atrast, intervijā laikrakstam *Latvijas Avīze* stāstīja eksprezidents Guntis Ulmanis.

Guntis Ulmanis

Viņš atceras, ka aptuveni 15 gadi vēltiti Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa pišļu meklējumiem, taču tagad tiem esot pielikts punkts. "Var uziet viņa lietotu nazīti, kabatas grāmatiņu, drēbes gabalu, esam apsekojuši visus cilvēkus, kam vien bija jēlķāds sakars ar aizvesto Kārli Ulmani, bet pagaidām strupceļš," sacīja G. Ulmanis. Pēc viņa domām, pa kapiem nemitīgi nav ko staigāt un esot jāgodina cilvēka darbi, tāpēc ir izteikts rosinājums Latvijas Vēstures institūta direktoram Guntim Zemītim sarīkot zinātnisku konferenci kā vēsturisku atskatu uz K. Ulmaņa atstātajām vērtībām un veikumu. Vēl pēdējā cerība atrast K. Ulmaņa kapavietu pavēdēja 2011. gadā, kad Gruzijas plašsaziņas līdzekļos tika publicēta ziņa par to, ka Latvijas pirmās brīvvalsts laika pēdējais Ministru prezidents Ulmanis, iespējams, apbedīts Gori kapos. Informācija par K. Ulmaņa apbedīšanu Gori kapos nākusi no kaprača, kurš dēlam atzinies, ka stingrā čekas uzraudzībā viņam slepenībā likuši aprakt kādu svarīgu cilvēku, kurš esot bijis Latvijas prezidents. Ticamību faktam piešķirot tas, ka Gori bija čekistu stingri uzraudzīta pilsēta, no kuras informācija nevarēja noplūst. Turklāt šeit cauri iet dzelzceļš.

Kārļa Ulmaņa brāļa mazdēls, eksprezidents Guntis Ulmanis, lai pārliecinātos par izskanējušo ziņu, viesojās Gruzijā un tieši tad viņš intervijā aģentūrai LETA atzina, ka mirstīgo atlieku meklēšana nebeigsies nekad, jo cilvēki ļoti vēlas panākt viņa reālo rehabilitāciju jeb attaisnošanu. "Vairāku gadu laikā neesmu atradis neviena argumentu par labu Ulmaņa pišļu esamībai konkrētā vietā. Tagad ir parādījies mazs, mazs cerību stariņš, ka kaut kas varētu būt. Bet mana pieredze rāda, ka tas ir diezgan problēmatisks," toreiz intervijā norādījis G. Ulmanis. Lidz šim no Krievijas arhīvu atklātā varēja secināt, ka 1940. gada 22. jūlijā, neilgi pēc Sarkanās armijas tanku ienākšanas Latvijā, Kārlis Ulmanis tika deportēts uz Padomju Savienību. Dienu vēlāk viņš nonāca Maskavā. Lidz 1941. gada maijam K. Ulmanis dzīvoja Vorosilovā īpaši uzraudzītā mājā. Pēc Otrā pasaules kara sākuma jūlijā K. Ulmani arestēja un ievietoja Valsts drošības komitejas (VDK) iekšējā cietumā, Ordžoni-

kidzes novadā. Politieslodzītos pārveda uz Sibīriju, un to čeka plānoja darīt arī ar pēdējo Latvijas Ministru prezidentu. Par tālāko informācijas ir maz. Zināms, ka K. Ulmaņa veselības stāvoklis strauji pasliktinājās. Viņš no Azerbaidžānas galvaspilsētas Baku vests pāri Kaspijas jūrai, nonācis Turkmēnijas PSR pilsētā Krasnovodskā, tagad saukta par Turkmenbaši, kur 1942. gada 20. septembrī miris.

***

VL-TB/LNNK noblokē prezidenta iniciatīvu

Nacionālās apvienības VL-TB/LNNK negatīvās nostājas dēļ valdošā koalīcija neatbalstīs Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa ierosinājumu vairs nepiešķirt nepilsoņa statusu Latvijā dzimušajiem bērniem. Pēc Nacionālās apvienības iniciatīvas šis jautājums tika pārrunāts valdošās koalīcijas partiju sanāksmē. "Mēs atgādinājam, ka koalīcijas līgumā ir noteikts jautājumu loks, par ko jāpanāk konsensus, lai varētu virzīties uz priekšu. Pilsoņu loka paplašināšana ir viens no šādiem jautājumiem," žurnālistiem sacīja VL-TB/LNNK līdzpriekšsēdis Raivis Dzintars. Viņš uzsvēra, ka Latvijā joprojām nav vienotas izglītības sistēmas, līdz ar to šāda prezidenta iniciatīva nebūtu atbalstāma. Apvienība informēja partnerus, ka izmantos savas veto tiesības, kā arī guva apstiprinājumu no koalīcijas, ka šis priekšlikums netiks virzīts.

***

Restaurēts Jāņa Akuratera mūzejs

"Katreiz, kad es ieraudzīju šo kokos un krūmos it kā bikli paslēpušos celtni, man bija jādama par dzintara maigi dzidro dzeltenumu kādā tautiskā rotā" – tā vēlāk savās atmiņās par dzejnieka Jāņa Akuratera (1876–1937) māju rakstīja tās biežs viesis 20. gs. 30. gados – literātūrkritiķis Jānis Rudzītis. Jāņa Akuratera savrupmāja Torņakalnā ir celta 1933. gadā pēc arhitekta Vernera Vitanda projekta. No 1991. gada tajā apmeklētājiem atvērta dzejniekam veltīts mūzejs. Vairāk nekā 80 gadu laikā dzeltenīgā koka māja, ko apjūs-moja laikabiedri, bija nokvēpusi pelēka, ieejas kāpnes bija sākušas brukt, verandas logi bija aizsisti ar finiera plāksnēm, daļa jumta betona dakstiņu bija zaudējuši izturību u.tml. Ar Eiropas Ekonomikas zonas finanču instrumenta programmas LV04 "Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un atjaunināšana" finansējumu bija iespējams īstenot projektu "Jāņa Akuratera mūzeja restaurācija".

Atjaunotā Jāņa Akuratera mūzeja galvenā ēka ir dāvana sabiedrībai, sagaidot Latvijas Valsts simtgadi un godinot tādas personības kā Jānis Akuraters, kurš piedalījās Latvijas Valsts idejas tapšanā

un Valsts izveidē un pasludinātā. Jānis Akuraters bija Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes sekretāra biedrs 1917. gadā, deputāts Tautas padomē un Izglītības ministrijas Mākslas departamenta vadītājs 1919. – 1920. gadā. 1918. gadā Akuraters piedalījās Latvijas Republikas proklamēšanas aktā. Ar savu literāro un publicistisko darbību viņš veicināja Latvijas Valsts idejas popularizēšanu un jaunās Valsts kultūrpolitikas veidošanas principu apzināšanos sabiedrībā.

***

Kristīne Balanas klasiskās mūzikas konkursa finālā Vācijā

Latviešu vijolniece Kristīne Balanas iekļuvusi lielākā starptautiskā klasiskās mūzikas konkursa Vācijā *ARD International Violin Competition* finālā. *ARD* Starptautiskais mūzikas konkurss norisinās kopš 1952. gada un ir nozīmīgākais klasiskās mūzikas konkurss Vācijā. Par šī konkursa laureātiem kļuvuši tādi izcili mūziķi kā Džesija Normana, Kristofs Ešenbahs, Mitsuko Učida, Juris Bašmets un Natālija Gūtmane.

Kristīne Balanas // Foto: Aiga Ozoliņa

Šogad pēc vairāku simtu ierakstu izvērtēšanas tika izvēlēti 38 vijolnieki konkursa pirmajai kārtai, otrajā kārtā tika izvirzīti divpadsmit dalībnieki, pusfinālā – seši, bet finālā – tikai trīs, to skaitā arī latviešu vijolniece Kristīne Balanas. Vēl par pirmo godalgu un 10 000 eiro naudas balvu finālā cīnījās Andrea Obiso no Itālijas un Sāra Kristiāna no Vācijas.

***

Starptautisks zvanu skaņu festivāls

Liepājū 31. augustā pieskandināja Svētā Nikolaja Jūras katedrālē notiekošais Pirmais starptautiskais zvanu skaņu festivāls. Tajā savu prasmi demonstrēja 14 zvaniķi no sešām valstīm. Festivāla lekcijās iepazīstināja arī ar Krievijas un Rietumeiropas zvanu tradīciju atšķirībām.

Liepājas Svētā Nikolaja Jūras katedrālē pirms gada ar ziedotāju palīdzību tika pie jauna – 12 zvanu komplekta, līdz ar to šeit iespējama ļoti daudzveidīga zvanu spēle. Tač baznīcas draudzes pārstāvjiem arī radusies ideja rīkot starptautisku zvanu skaņu festivālu. Publikā lielākoties bija pāreizticīgie un netrūka arī interešu no citām Latvijas pilsētām. "Zvanu skaņas aizkustina līdz sirds dziļumiem, acis asaras. Esmu priecīga, ka atbraucu," sacīja festivāla apmeklētāja Lidija Kovaļska. "Zvanu skaņas ir zelts blokmāju iedzīvotājiem. Tas ir mazs brīnums," atzina festivāla apmeklētāja, rakstniece Andra Manfelde. Savukārt pāreizticīgās baznīcas sinodes biedrs Oļegs Peļevins uzskata, ka jāiepazīstina cilvēki ar šo bagātību – pāreizticīgo zvanu skaņām.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

VĒSTNIECĪBU ZIŅAS

ZVIEDRIJA. 7. septembrī Latvijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Zviedrijas Karalistē Marģers Krams iesniedza akreditācijas vēstuli Viņa Augstībai Zviedrijas karalim Kārlim XVI Gustavam. Vēstnieks pateicās Zviedrijas karalim par viņa ieguldījumu abu valstu attiecībās, pieminot abas karaļpāra valsts vizītes Latvijā 1992. un 2014. gadā.

ĪRIJA. 5. septembrī Latvijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Jānis Silis svinīgā ceremonijā iesniedza akreditācijas vēstules Īrijas prezidentam Maiklam D. Higinam (*Michael D.Higgins*). Sarunā ar prezidentu vēstnieks apliecināja apņemšanos stiprināt divpusējo sadarbību un nodeva Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa ielūgumu apmeklēt Latviju. Vienlaikus vēstnieks pastāstīja par 2018. gadā plānotajiem Latvijas simtgades svinību sarīkojumiem, īpaši uzsverot Dziesmu un deju svētkus. Prezidents Maikls D. Higinss uzsvēra latviešu diasporas nozīmību Īrijas multikulturālās vides attīstībā, to bagātinot ar savas kultūras daudzveidību.

LIETUVA. 31. augusta vakarā Starptautiskā ratiņtenisa turnīra *Vilnius Open 2017* atklāšanā Viļņā, *SEB Arēnā* tika atklāta Latvijas ratiņtenisa sportistes **Natālijas Novikovas** fotoizstāde. Izstādes atklāšanā piedalījās arī Latvijas Republikas vēstniecības Lietuvas Republikā otrā sekretāre Ginta Saleniece. Savā uzrunā viņa uzsvēra, ka esam ļoti lepnī par Natālijas Novikovas labajiem panākumiem un sasniegumiem ratiņtenisa sporta veidā gan Latvijā, gan starptautiskā līmenī. Izstādē ir aplūkojamas fotomākslinieces Natālijas Novikovas fotogrāfijas, kas uzņemtas iepriekšējos ratiņtenisa turnīros. N. Novikovas fotoattēli gūst ievēribu ar to, ka māksliniece ir spējusi fotokadrā tvert mirkli un atklāt sportista koncentrēšanos uz mērķi, spēles skaistumu un spēles gaitā gūto emociju izpausmi. • 7. septembrī Viļņas mākslas galerijā *Meno Niša* tika atklāta Latvijas mākslinieces **Tatjanas Semanes** eļļas glezniecības izstāde. Tā ir otrā mākslinieces personalizstāde Lietuvā. Izstādes nosaukums ir "Uz koka šupulzirdziņa." Izstāde ievada arī galerijas *Meno Niša* 15. – jubilejas sezonu. Plaši apmeklētājā izstādes atklāšanas ceremonijā Latvijas vēstnieks Lietuvā Einars Semanis apsveica mākslinieci ar brīnišķīgo izstādi un galeriju ar tās jubilejas sezonu. Vēstnieks sacīja, ka T. Semanes izstāde ir viens no skaistiem vēltījumiem gaidāmajai Latvijas valsts nodibināšanas un Lietuvas valsts atjaunošanas simtgadei.

FRANCIJA. 7. septembrī pēc Latvijas iniciatīvas triju Baltijas valstu vēstnieki Francijā nosūtīja vēstuli izdevuma *Le Monde* redakcijai direktoram Lukam Bronē (*Luc Bronner*). Vēstules iemesls bija *Le Monde* 3. septembra numurā izplatītais raksts par Somijas cīņu iepretim Krievijas radītajiem hibrīddraudiem, kuram pievienotā kartē Baltijas valstis tika apzīmētas kā "bijušās Padomju Savienības republikas". Savā vēstulē Baltijas valstu vēstnieki atzinīgi novērtēja *Le Monde* interesi par mūsu reģionu. Tajā pašā laikā vēstnieki aicināja izdevumu, rakstot par Baltijas valstīm, izvairīties no apzīmējuma "bijušās Padomju republikas" lietošanas.

POLIJA. 1. septembrī Latvijas vēstniecībā Varšavā notika Polijā dzīvojošo tautiešu tikšanās. Kopā sanākšana notika ar mērķi savstarpēji iepazīties, apzināt Polijā dzīvojošo latviešu dzīves specifiku, intereses, problēmas, veiksmes stāstus un iespējas organizēt diasporas dzīvi. Uz sarīkojumu vēstniecībā bija ieradušies vairāki desmiti cilvēku, kuri pārstāvēja studentu, uzņēmēju aprindas, starptautiskajās kompanijās nodarbinātos, tāpat jauko latviešu – poļu ģimeņu pārstāvji un viņu bērni. Sarīkojumu laikā izskanēja vēlme diasporas pārstāvjiem ciešāk sadarboties ar vēstniecību ne tikai problēmu risināšanā, bet arī kopīgo sarīkojumu organizēšanā. Pozitīvi tika novērtēta ideja dibināt latviešu biedrību Polijā un iespēja organizēt nedēļas nogales latviešu skoliņu – šī ideja ieguvusi pavisam konkrētas aprises, un šāda skola savas gaitas uzsāks jau tuvākajā laikā. Vēstniecības darbinieki pasniedza topošajai latviešu nedēļas nogales skoliņai Latviešu Valodas aģentūras sagatavoto dāvinājumu – mācību grāmatas bērniem un metodiskos materiālus skolotājiem.

KANADA. Latvijas vēstnieks Kanadā Kārlis Eichenbaums un vēstniecības darbinieki 28. augustā piedalījās Melnās lentes dienas atceres sarīkojumā Otavā. Melnās lentes diena Kanadā un pasaulē katru gadu tiek svinēta 23. augustā, lai pieminētu nacisma un komunisma upuru Eiropā, kā arī 1939. gadā noslēgto noziedzīgo Molotova-Ribentropa (Staļina – Hitlera) paktu, kas sadalīja Eiropu PSRS un Vācijas interešu sfērās un pēc būtības ar kopēju iebrukumu Polijā sāka Otrā pasaules karu. Uzrunās latviešu, lietuviešu, igauņu, baltkrievu, ukraiņu, poļu, čehu un ebreju kopienu pārstāvji uzsvēra, ka, godinot totalitārisma tirāniju upurus, savu tautu ciešanas, mēs novēršam tās nākotnē. Runātāji mudināja neaizmirst šo sāpīgo pieredzi un neļaut tai atkārtoties. Apmeklētājiem tika izrādīta NATO TV īsfilma "Mežabraļi – cīņa par Baltiju" un piedāvāts apskatīt plašu ceļojošo izstādi *Totalitarianism in Europe: Fascism, Nazism, Communism* par nacistu un komunistu noziegumiem Eiropā.

JAPĀNA. 4. septembrī Latvijas Republikas vēstniecību Japānā apmeklēja skolēnu grupa no Fudži pilsētas vidusskolas. Angļu valodas mācību procesā šī skola praktizē ārvalstu vēstniecību apmeklējumus. Latvijas vēstniecība tika apmeklēta pirmo reizi. Tikšanās laikā ar vēstnieci Daci Treiju-Masi skolēni tika iepazīstināti ar vēstniecības, kā savas valsts pārstāvniecības, galvenajiem uzdevumiem un ikdienas darbu, kā arī Latvijas un Japānas divpusējo attiecību vēsturi. Skolēniem tika dota iespēja noskatīties dokumentālās filmas ar tulkojumu japāņu valodā par Latvijas dabu un kultūru.

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

“Sarkanais gadsimts” – tā saucas rakstu serija laikrakstā *New York Times*, kuŗos aplūkoti dažādi komūnisma aspekti, kas satraukuši pasauli kopš bolševīku apvērsuma Petrogradā 1917. gada vēlā rudenī.

Ši Ņujorkas laikraksta iniciatīva pamudināja mani pakavēties pie trijiem, var teikt, “sarkaniem” eksperimentiem apstākļos, kad pēc Otrā pasaules kara beigām viena un tā pati tauta “izrādījās” sadalīta.

Pēc Hitlera Lielvācijas sakāves padomju okupācijas zona aptvēra tos vācu apvidus, kas atradās starp Elbas un Oderas upēm. 1949. gada oktobrī Staļins lika šajā teritorijā “sastīkēt” tādu kā valstisku veidojumu ar liekulīgo nosaukumu “Vācijas demokrātiskā republika” – VDR.

Šis mākslīgais veidojums, kas faktiski bija PSRS protektorāts un kuŗa eksistenci nodrošināja padomju kara spēks, pastāvēja akurāt 40 gadus – līdz 1989. gada oktobrim, un VDR jubilejas parāde Austrumberlīnē kļuva, var teikt, par šī “sarkanā” eksperimenta bērēm.

Raksturīgi te bija divi savā ziņā pretrunīgi aspekti. Pirmkārt, tie aptuveni 16 miljoni vāciešu, kas mita starp Elbas un Oderas upēm, šo valstisko veidojumu negribēja. Par to liecina tiklab masveida bēgšana uz Rietumberlīni un Rietumvāciju, ko ar grūtībām apturēja tikai 1961. gadā uzslētais “Berlīnes mūris”, kā arī spontānā sacelšanās 1953. gada 17. jūnijā un – Gorbačova “perestroikas” mudinātā – nevardarbīgā pretošanās kustība 1989. gada rudenī. Novembrī krita “Berlīnes mūris”, un 1990. gada 3. oktobrī bijušās VDR teritorija kļuva par patiesi demokrātiskās NATO dalībvalsts – Vācijas Federālās Republikas – sastāvdaļu.

Taču, otrkārt, jāatzīst, daudzos vāciešos izsenis mit zināms “paklausības gars” (*Untertanengeist*), ar ko izskaidrojams, ka čekas austrumvācu paveids – VDR valsts drošības ministrija jeb *Stasi* efektivitātes ziņā pārspēja padomju pēckara gadu KGB. *Stasi* aparātā čakli rosījās 91 000 štata darbinieku, un VDR iedzīvotājus ne mazāk čakli “izoņāja”

190 tūkstoši (!) “stukaču” (*Inoffizielle Mitarbeiter*, IM).

Šim valstiskajam veidojumam bija arī savi bruņotie spēki – “nacionāla tautas armija” (*Nationale Volksarmee*, NVA). 155 tūkstoši kareivju un virsnieku – sauszemes, gaisa un jūras spēki, kuŗiem, kā liecina nesen atslēpenoti dokumenti, kara gadījumā vajadzētu kopā ar padomju kara spēku iebrukt Vakareipā “ceļā uz Lamanšu”... Taču uzticami šie zaldāti diez vai bija, par ko liecina šīs “tautas armijas” ātrā un gludā izformēšana 1990. gadā.

Otrais “sarkanais” eksperiments norisinājās Āzijas dienvidaustrumos, bijušajā “Franču Indokīnā”. Pēc Japānas kapitulācijas 1945. gada 2. septembrī Vietnams atbrīvošanās kustības kaujinieki Parīzē izglītota marksista Ho Ši Mina vadībā sekmīgi cīnījās pret franču kara spēku, kuŗa sastāvā bija arī daudzdzinātais Ārziemnieku leģions. Francija šo kara zaudēja, un – jau globālās ideoloģiskās pretstāves apstākļos – 1954. gadā šī zeme, šī tauta

Trīs “sarkani” eksperimenti VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

tika sadalīta divās valstīs – komūnistiskajā Ziemeļvietnamā ar galvaspilsētu Hanoju un antikomūnistiskajā Dienvidvietnamā ar galvaspilsētu Saigonu.

Dienvidvietnamā franču ietekmi nomainīja amerikāņu aizgādība, taču demokrātijas attīstību bremsēja, var teikt, apvērsumi un dažādas afēras. Tikmēr komūnistiskais Hanojas režīms ieplūdināja Dienvidvietnamā labi apmācītas kaujinieku vienības, ar PSRS un Ķīnas labvēlīgo piekrišanu 1965. gadā sākās ārkārtīgi asiņainais un nežēlīgais Vietnams karaš, ko ASV kara spēks – ar visu tehnisko pārākumu – zaudēja, evakuējoties no Saigonas 1973. gadā. Un 1975. gadā mums ir darīšana ar vienotu komūnistisku Vietnamu, kuŗā tagad jau ir 92 miljoni iedzīvotāju, un Saigona tika pārdēvēta par Ho Ši Minu, un Kluso okeanu šķērsoja laivas ar izmīsušiem bēgļiem, kuŗi meklēja patvērumu brīvajā pasaulē.

Taču pēc kādiem desmit gadiem notika brīnumainas pārvertības. Komūnistiskā vadība,

atrazdamās politiskā un ekonomiskā izolācijā, krasi mainīja kursu, tika nodibinātas diplomātiskās attiecības ar neseno ienaidnieku – ASV, sāka darboties ārvalstu kompanijas. Vietnams ekonomiskā izaugsme ir viena no straujākajām pasaulē, tomēr politiska vara joprojām atrodas kompartijas CK politbiroja rokās tāpat kā Ķīnā. Bet Vietnams pasludinājusi sevi par konsekventi neitrālu un atsakās atdot Putina Krievijai bijušo padomju kara flotes bāzi Kamranā.

Trešais “sarkanais” eksperiments – Korejas pussalā: pretstāve 1953. gadā beidzas neizšķirti, un tagad “dzīvo dievu” Kimu dinastijas trešais valdnieks “rotaļājas” ar kodolbumbām un starpkontinentālām raķetēm, būdams vēl mazāk prognozējams kā Donalds Tramps...

Šai sakarā korejiešu parunu “miršu es – miri tu” citē *The New Yorker* žurnālists Evans Osnoss, kuŗa garais, izsmēlošais raksts *On the Brink* (Uz bezdibeņa malas) publicēts šī žurnāla 18. septembra numurā.

SALLIJA BENFELDE

Augusta lietavas Latvijā nodarījušas vēl nebijušu postu: izskaloti ceļi, bojātas mājas, ūdens daudzviet pārklāja labības un kultūraugu sējumus tā, ka tajos varēja peldēties kā ezerā, bija apdzīvotas vietas, kuŗas ūdens straume atšķēla un padarīja par salām. Mēneša norma dažviet nolija vienā diennaktī, pat dažās stundās, zeme un arī meliorācijas un notekūdeņu sistēmas nespēja uzsūkt un aizvadīt visu nolijušo ūdeni. 24. augusta vakarā, kad Latgalē beidzās lietavas, nokrišņu daudzums, pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datiem, Rēzeknes novērojumu stacijā 32 stundās sasniedza 229 (!) procentus no augusta normas. Tiek lēsts, ka daudzviet Latvijas Austrumu pierobežā kopējais nokrišņu daudzums ir bijis vēl lielāks. Ūdens applūdināja zemnieku ziemai sagatavoto lopbarību, daudzi sējumu lauki ir gājuši bojā. Viens no skarbjaiem plūdu stāstiem bija par zemnieku saimniecību “Māras zeme” Baltinavas novadā, kuŗas ganāmpulks bija iesprostots uz lietus izveidotas salas pie Kūkojas upes un pie tā varēja nokļūt un tos pabarot, tikai braucot ar laivu. Šķirnes lopu ganāmpulks, kuŗš ticis veidots gadiem ilgi, varēja iet bojā badā. Turklāt pastāvēja arī

risks, ka, ūdens līmenim paaugstinoties, lopi varētu aizpeldēt uz Krieviju, un tad dzīvnieku saimnieki tos pazaudētu. Laimīgā kārtā ūdens līmenis nedaudz kritās, un saimnieks ganāmpulku varēja pārvietot, bet visa sagatavotā lopbarība gan tika zaudēta.

Lietavu un plūdu nodarītie zaudējumi ir 4,38 miljoni eiro, Saeimā ziņoja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas parlamentārais sekretārs Jānis Ēglītis, un Saeima 7. septembrī atbalstīja Ministru kabineta lēmumu par ārkārtas situācijas izsludināšanu lauksaimniecības jomā 29 novados Latgalē un daļā Vidzemes un Zemgales. Tagad sākusies spēcīgajās lietavās un plūdus pilnībā iznīcināto lauksaimniecības platību apsekošana, lai lemtu par zemniekiem valsts izmaksājām kompensācijām. Protams, varētu domāt, ka zaudējumus vismaz daļēji segs apdrošinātāji, bet Latvijā sējumu apdrošināšana vēl ir visai jauna nozare, daļa zemnieku to nevar atļauties, daļa to vēl nav pieņēmusi kā neizbēgamu, ja vēlas darboties lauksaimniecībā. Arī apdrošinātāji vēl nav īsti “iešūpojušies”, jo, lai šis tirgus strādātu bez zaudējumiem, apdrošinātiem būtu jābūt vismaz 20 procentiem sējumu. Lai vai kā, dati ir bēdīgi – Latgalē

sējumus apdrošinājuši mazāk nekā viens procents zemnieku, savukārt Vidzemē un Kurzemē – septiņi līdz astoņi procenti, bet aktīvāki ir saimnieki Zemgalē – tur apdrošināti “padsmit procentu” sējumu.

Jāpiebilst, ka grūti spriest, vai ministrijas parlamentārā sekretāra minētā summa ir galīgā, jo publiski jau izskanējušas ziņas, ka pašvaldību ceļiem lietavas un plūdi nodarījuši vismaz 4 miljonus eiro zaudējumu, bet valsts ceļiem – aptuveni miljonu. Fakts ir tāds, ka budžeta naudu nāksies tērēt arī no neparedzētajiem līdzekļiem, lai glābtu nodarīto postu. Daudzu privātmāju un dārzu īpašnieki ir nonākuši neapšauzāmā situācijā, jo mājoklis tagad ir sliktā stāvoklī, bet dārzā audzēto ūdens ir iznīcinājis. Arī Latvijas pircējiem nāksies saskarties ar to, ka vietējo dārzena, augļu un ogu būs mazāk, bet cenas – augstākas.

Tomēr vislielāko postu piedzīvojuši zemnieki, un mazo un vidējo saimniecību turpmāka pastāvēšana dažviet vēl ir liels jautājums. Galu galā stāsts jau nav tikai par to, ka mazāk būs vietējās produkcijas, bet arī par to, ka mazās saimniecības, kaut arī no biznesa viedokļa tām varbūt kopējā ainā nav nozīmīgas lomas, no-

drošina savas ģimenes iztikšanu, neprasot palīdzību no valsts un pašvaldības. Atstāt tās iznīkšanai nozīmē paaugstināt bezdarbu un to cilvēku skaitu, kuŗiem nāksies maksāt pabalstus, un arī to skaitu, kuŗi aizbrauks no Latvijas, lai nopelnītu sev vismaz iztikai.

Nav tā, ka kompensācijas varēs saņemt visi un pilnā apmērā, tiks vērtēts, vai tiešām iznīcināti visi sējumi, vai kaut ko vēl nevar glābt. Valsts budžets nav bezgalīgi stiepjams, budžeta deficitu tā vienkārši palielināt nevar. Un tomēr...

Nākamgad tiks svinēta Latvijas Simtgades kulminācija, valsts šiem svētkiem atvēlējusi krietnu summu. Protams, budžeta nauda nav personīgais maciņš, kuŗā esošo naudiņu var tērēt, kā gribas, bet budžetā var izdarīt grozījumus, samazinot izdevumus vienā nozarē un palielinot otrā. Kā zināms, Simtgades svinēšana izmaksās gandrīz 60 miljonu (!) eiro. Tiesa gan, nav tā, ka visu šo naudu dod valsts – no valsts budžeta piešķirtais finansējums ir 32 236 000 eiro. Turklāt bez valsts budžeta piešķirtā finansējuma papildus norādīti arī pasākumi, kas paredzēti esošā budžeta ietvaros, kā arī patlaban jau piesaistītais finansējums. Turklāt daļa pasākumu, kas

ierakstīti plānā, notiek regulāri un neatkarīgi no svētku svinēšanas – piemēram, Vispārējie Dziesmu un deju svētki. Vārdu sakot, Latvijas valsts Simtgades svinību programmas īstenošanas finansēšanas avoti ir iedalāmi vairākās kategorijās – valsts finansējums, pašvaldību finansējums, starptautiskais finansējums, kā arī privātais un atbalstītāju finansējums. Tomēr, manuprāt, no valsts paredzēto finansējumu var nedaudz samazināt, pārlietot naudu uz lietavās un plūdus cietušo zemnieku saimniecību atbalstam. Svētki vispirms ir cilvēku sirdīs, un bez patiesas prieka rikoti svētki ir vien spoza un tukša izrāde, kā plastmasas spīguļi mākslīgajā apgaismojumā.

Protams, Latvija nav tikai zemnieku valsts, statistikas dati liecina, ka 2016. gadā lauksaimniecībā un zivsaimniecībā bija nodarbināti vien 4,4 procenti Latvijas iedzīvotāju, bet aiz procentiem ir dzīvi cilvēki ar savām rūpēm, sāpēm un prieku. Un Latvijas ainava, Latvija pati nav iedomājama bez tiem, kuŗi kopj zemi. Un zemes vērtība nav rēķinājama vien no biznesa skatījuma. Tāpēc atbalsts un palīdzība lietavās un plūdus cietušajām zemnieku saimniecībām nav vien skaitļos rēķinājama. Valsts Simtgades svinības ar izmisumu un sāpi sirdī nebūs paties prieks.

Svētki plūdu ēnā

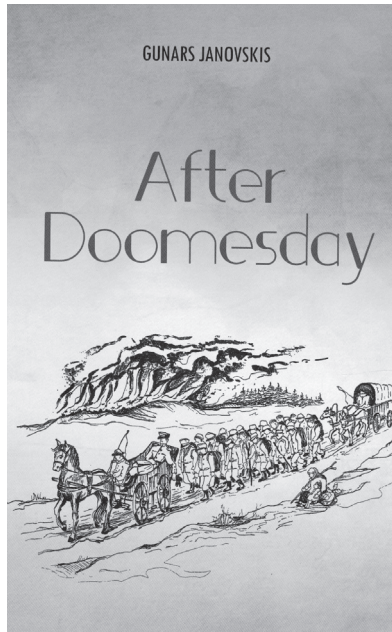

Vēlīna Pastarā diena

Gunars Janovskis, *After Doomsday (Pēc pastardienas)*, romāns, Sarmītes Janovskas-Ērenpreiss tulkojums angļu valodā, izdevis apgāds VESTA-LK Rīgā, 256 lpp., 2017. gadā.

EDUARDS SILKALNS

pēc līdz romāna angļiskajam tulkojumam tik ilgi nācies gaidīt. Lielo tautu spilgtākos romānus citās valodās mēdz tulkot un izdot jau vistuvākajā laikā pēc to parādīšanās oriģinālvalodā. Vēlīnā angļiskā *Pastardiena* netraucē romāna spožumam kā daiļliterāra sacerējuma spožumam, tomēr tās aktualitātes vērtība ir mazinājusies.

1971. gada 25. jūnijā, tātad pirms 46 gadiem, recenzējot *Austrālijas Latvieši* grāmatas otro izdevumu, starp citu, rakstīju tā. –

Šis Janovska darbs atgādina koncertu, teiksim – koncertu divām vijolēm ar dižorķestri. Viena vijole ir latviešu leģionārs, kurš pēc Lielvācijas kapitulācijas aizķēries krievu okupācijas joslā un līdz izklūšanai brīvībā slapstās ar segvārdu Kārlis Meistars. Otra ir viņa nejauši sastaptā paziņa baltvāciete Ieva. Orķestris ir chaotiskais. Nežēlīgais pirmo pēckaņa nedēļu notikumu un atgadījumu fons. No tā tad vijoles reizēm atdalās, parādās kā indivīdi ar savām asiņīm, savu prātu un savām ciešanām, brīžiem pakļaujas orķestra gribai, citubrīd spurojas preti, gan saspēlē, gan tiecas uz savu pusi... Šie ir dokumentātivi posmi, kur autors nav īpaši tiecies pēc mākslinieciska pārkausējuma,

bet kur viņš raksta kā ar daiļliterāru dzirksti apveltīts vēsturnieks jūtu afektā. Viņš neatsakās pat no isākiem vai garākiem citu autoru – Iljas Ērenburga, kāda amerikāņu mācītāja Franča Sampsona – darbu izvilkiem. Tāpat, kā viņš to atzīmē titullapas aizmugurē, citāti ņemti no vācu rakstnieka Jirgena Torvalda grāmatas *Das Ende an der Elbe*. Torvalds, starp citu, ir ārkārtīgi spējīgs un spēcīgs krievu karapulkū dokumentētu un pierādāmu mežonību atstāstītājs, un viņa piecdesmito gadu sākumā sarakstītās grāmatas “Trieciens uz Berlīni” un “Tādas bija beigas” 1955. – 1956. gadā latviešu tulkojumā izdeva Andreja Ozoliņa apgāds Vācijā. Tieši šos mežonību aprakstus Janovskis liekas esam izmantojis, jo krievu pārstrādātā necilvēcība, ja trūktu šīs atsaukšanās uz avotiem, dažam gados jaunākam vai pēc dabas optimistiski noskaņotam lasītājam tagad (...) varētu šķist izdomas bagāta autora pārķarsētas fantāzijas auglis. (..)

“Pēc pastardienas” ir viens no tiem spējīgajiem uzpūtiem mūsu nacionālās un politiskās sūtības apziņas ugunskuram, kas laiku pa laikam nepieciešami, lai ugunskurs neapdzistu. Tas mums atgādina notikumus pirms gad-

simta ceturkšņa, kas atnesa nozīmīgākās pārmaiņas mūsu visu personiskajā dzīvē, beigās novedot pie dzīves tanī pasaules pusē, kur dzīvojam tagad. “Vai tikai nav tā, ka mēs vēl šodien dzīvojam lielās pastardienas ēnā?” – tramda mūsu sirdsapziņu Janovskis. “Bet badu ir padzīnušas attauošānās tabletes. Zābaki vairs nenovalkājas. Tie apņik. Mūsu bērni studē, mūsu mašīnas pieaug jaudā, spīdumā, gaļumā, cenā. Un tad jau par pastardienas negribas domāt. Un kam tas arī būtu jādara? Šādas domas tikai samaitā garastāvokli.” (..)

Ir gadījies sarunās dzirdēt iebildumus pret romāna nosaukumu. Pastardiena taču esot visa beigās, un pēc pastardienas vispār nekas vairs nevarot būt, nemaz nerunājot par smalkajām mašīnām un zābakiem, kas nenovalkājas, bet apņik. Taču no cita viedokļa nosaukums liekas visai padevies. Kristiešu uztverē pastardienai seko pastarā tiesa, kur ticīgos no iznīcības pasargā Kristus Glābējs. (..)

Atliek vēl tikai izteikties par angļisko tulkojumu. Tas ir visumā gana gluds un veikls. Tulko-tāja, rakstnieka atraitne Sarmīte Janovska-Ērenpreiss, dzīvojusi Anglijā gana ilgi, lai apgūtu visas turienes valsts valodas nianses.

Grāmatas pasītē turklāt minēta kāda angļu tautības rediģētāja, tad jau par visu bija padomāts. Tomēr pāris lietām gribētos, kā saka, “piesieties”.

Uz grāmatas vāka un titullapā pastardiena rakstīta kā *DOOMES DAY*, ar *E*. Četrās vārdnīcās, kuŗas konsultēju, uzgāju *DOOMS DAY* bez *E*. Pieļauju, ka *DOOMS DAY* ar *E* varētu būt kāds archaisks vārda rakstības veids, kas atbilstu latviskajiem archaismiem – *Pastarā diena* vai *Diena pastarā*. Bet Janovskis taču izvēlējis mūsdienu latvisku salikteni *Pastardiena*!

24. lappusē tēvreizes uzrunā vajadzēja *Our Father who art in heaven*, nevis *Our Father which...* 102. lappusē, kur runāts par Bībeles vārdiem, Bībele prasās pēc artikula: *words from the Bible*.

Tē vainojama būs rediģētāja, kam vietumis pietrūcis spēka dot tulkotajam tekstam pēdējo slīpējumu. Tulkotājam savukārt jāpateicas kā par sava mūžībā aizgājušā dzīvesbiedra piemiņas godināšanu, tā par latviešu literatūras popularizēšanu sveštautiešiem.

Pēc pastardienas angļiskais izdevums silti ieteicams kā dāvana latviešu valodas nepratejam dažādos gados un svētkos.

Pēc pastardienas ir ne viens no Gunara Janovska, bet arī viens no visas trimdas spožākajiem romāniem. Apgāds **Grāmatu Draugs** to izdeva divos izdevumos 1968. un 1970. gadā. Tolaik kopš Janovska par pastardienas dēvētajām Otrā pasaules kara beigām bija aizritējuši 23 – 25 gadi, bet tagad gadu skaits aizstiepas jau līdz 72. Izaugušas jaunas paaudzes, kuŗu atmiņās 1945. gadam nevar būt vietas. Jāvaicā, kā-

INTA LĀČPLĒSE

Kā jauks pārsteigums nāca piedāvājums braukt uz Eiropas diasporas skolotāju semināru 3x3 nometnes ietvaros Īrijā. Jau biju Latviešu valodas aģentūras rīkotajos kursos *Ratniekos* un *Cēsīs* jūlijā...

Īrijā nekad neesmu bijusi, un esmu kā balta lapa, nolaižoties Dublinā. *Ryanair* no Rīgas kavējas vienu stundu, tomēr kāds man nepazīstams kungs tur rokās lielu papīra loksni ar uzrakstu INTA. Tas ir Imants Miežis, kas uzņēmis rūpes ne tikai par mani un Gitu, kuŗa ielidojusi no Luksemburgas, bet arī par ceļojošo bibliotēku, kas kopā ar mums dosies uz *Castlebar* – trešo lielāko grāfisti Īrijas rietumkrastā. Imants daudzina *Vašingtonas DC* latviešus, kuŗi dāvinājuši aptuveni tūkstoš grāmatu, lai tās lasītu latvieši paši un mācītu bērnus.

Trīs stundu brauciens ir tik gluds, ka esmu aizsnaudusies un pamostos no Imanta balss: “Esam klāt!” Pirmās brokastis un pirmo nodarbību Melleņu mājā esam nogulējušas. Mūs modina, lai ejam iepazīties ar kollegām un 14 jauniešiem. Īrijas Latviešu Nacionālā padome Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas atbalstītā projekta “Uzmanību, pusaudži!” ietvaros rīko skolotāju kursu *Lough Lannagh* bazē. 3x3 nometne šeit notiek jau piecus gadus pēc kārtas. Šis ir ļoti svarīgs fakts, citādi skolotāji no Īrijas,

Lielbritānijas, Luksemburgas, Austrālijas un ASV nebūtu vienuviet. Lektore Liene Valdmane un Vineta Vaivade ir smaidīgas un ļoti darbīgas. Varu teikt, ka šī bija izcila paraugstunda nedēļas garumā, kuŗā kopā ar jauniešiem pilnveidojāmies un bagātinājāmies.

Pirmajā dienā jaunieši nedaudz kautrīgi, taču redzam un dzirdam, ka viņiem ir interese par latviešu valodu. Vislielākā atzinība mums bija Mārtiņa teiktais pēdējā nodarbību dienā: “Es neesmu īrs, es esmu latvietis.” Dienu vēlāk viņam jautāju, kāpēc tā. Atbilde atkal lika manai sirdij ietrisēties. “Īru un angļu valoda ir manā galvā, bet sirdī ir latviešu.” Un šķelmīgs smaidis.

Par jauniešu radošumu un izdomu varējām pārliecināties 3x3 nobeiguma vakarā “Filmējam – neguļam!” Man tomēr gribējās kaut ko vairāk uzzināt par Īru zemi un izglītību. Azaīda laikā noķēru dažus jauniešus un izjautāju. Meitenes stāstīja, ka mācās katoļu meiteņu ģimnazijā, kas, ieskaitot formastērpus, grāmatas un visu nepieciešamo, prasa līdz 1000 eiro izdevumus. Valsts ļoti atbalsta ģimenes materiāli, piešķirot ievērojamus naudas līdzekļus. Mugursomas gan drīkst nēsāt jebkādas!

Vidusskolas trešo gadu var izlaist, t. i., var piedalīties dažādos projektos, atkārtot mācību vielu. Ne visi audzēkņi to izmanto.

Gribas taču ātrāk pabeigt skolu! Mani izbrīnīja fakts, ka ļoti daudzi jaunieši vēlējas mācīties kolledžā Amerikā. Ļoti skumji meitenes izteicās par ēdienu skolās – tur esot tikai sausas sviestmaizes, bet tā griboties siltu zupu. Īrijā nav bērnudārzu mūsu izpratnē, pirmos dzīves gadus bērni pavadā ģimenē, bet četrus gadus vecumā dodas uz mazo bērnu skolu.

Jautāju, vai mācības latviešu bērniem nesagādā grūtības, uz ko gandrīz visi teica: “Nē!” Izņēmums gan esot Īru valoda, kas ir diezgan atšķirīga no angļu valodas.

“Uzmanību, pusaudži!”

Kopumā par Īriju varu teikt tikai labu. Lauku ciematos un mazajās pilsētīnās cilvēki sveicina cits citu, pat iziet ārā no veikaliņa vai biroja, lai parādītu ceļu. Ievēroju, ka šai zemē cieņā ir humors. Lidostā uz sienas uzraksts: “Neprasi ceļu astoņkājim!”

Un kā tad ar to slaveno lietu? Protams, ka lija, bet tikai īsu brīdi. Nomazgā putekļus un atkal saule.

Zaļā patiešām ir Īrijas atpazīšanas krāsa, toties mājas ir ar spilgti krāsotām durvīm un puķu kastēm. Katrs lauku celiņš noasfaltēts, pāri mazām upītēm neskaitāmi tilti. Sakopta zeme...

tomēr lielākā vērtība ir satiktie cilvēki.

Iepazīnu un ar siltumu sirdi atcerēšos Sandru Bondarevsku, Laimu, Ditu, Ingūnu, Inesi, Imantu, jautrās kroņū darinātājas, masāžas un aromaterapijas meitenes, Mārtiņu Punculi, kuŗš vadīja ievirzi “No zēniem līdz vīriem”, kā arī mūsu izcilās lektore Lieni un Vinetu.

Īrija patiešām ir Latvijas piektais novads! Sveiciens visiem, ko satiku *Creagh (Blokū)*, *Gillespie (Taurētāju)*, *Westerly (Rietumu)*, *Snugboro (Mājīgā)* un *Bilberry (Melleņu)* mājās!

Medicīnas reforma Latvijā. Kas svinēs uzvaru?

Latvijas veselības ministre Anda Čakša intervijā Ligitai Kovtunai

Kādā stadijā šobrīd ir veselības aprūpes reforma Latvijā?

Vispirms – reforma nav sākusies tikai tagad vai nesen, uz to ir iet jau diezgan garš ceļš. Piemēram, slimnīcu tīkla sakārtošana jau ir “stāsts” vairāku gadu garumā – mēs Latvijā virzāmies uz veselības aprūpes koncentrēšanu, vienlaikus saglabājot iedzīvotājiem visbiežāk nepieciešamos pakalpojumus – ambulatoro palīdzību (ģimenes ārsta aprūpe, diagnostiskie izmeklējumi, manipulācijas, ko iespējams veikt dienas stacionārā) arī reģionos. Reformas būtība ir – sākt atklāti runāt par to, ka finansējums medicīnai jomai valstī ilgstoši ir bijis nepietiekams, un meklēt ceļus situācijas labošanai. Pirmais panākums – ir “ieņemti” 12% valsts budžetā, kas tiks novirzīti tieši medicīnai. Iepriekšējā gadā šis cipars bija 9,2%. 2020. gadā tam jābūt 4% no iekšzemes kopprodukta (IKP), kas nozīmē gandrīz 13% no valsts budžeta. Salīdzinājumam – Lietuvā tas ir jau sasniegts, Igaunijā veselības aprūpei jau tagad atvēl 14% no valsts budžeta. Tas ir nozīmīgs solis – apzināties un skaidri pateikt, kas un kā ir sasniedzams. Eiropas kontekstā 12% ir pats pats minimums.

Un vēl – reforma nenozīmē tikai naudu – reformai jāgādā arī par medicīnas pakalpojumu efektivitāti, kvalitāti, par to, lai tā tiktu vērsta uz pacienta interesēm. Ilgstoši gan naudas trūkums, gan “vēsturiskais mantojums” ietekmēja to, ka vairāk bijām vērsti uz tehnoloģijām, institūcijām, nevis uz cilvēku. Līdz ar to ir zaudēti ārsti un māsas, kas neadekvātā atalgojuma dēļ atstājuši ne vien profesiju, bet arī valsti. Bet, attiecībā uz veselības aprūpes kvalitātes uzlabošanu, jāveic divi galvenie uzdevumi: pirmkārt, līdz galam jāsakārto slimnīcu tīkls, kā arī neatliekamās palīdzības sistēma. Otrkārt – jāizstrādā vadlīnijas jeb algoritmi, kas jāievēro. Proti, nevar būt tā, ka vienu un to pašu slimību katrs ārstē “pa savam”. Sākām ar onkoloģiju, izveidojot tā saukto “zaļo koridoru” vēža slimniekiem. Tas nozīmē – agrīni diagnosticēt, nekavējoties sākt ārstēšanu, kā arī raudzīties, kas notiek pēc ārstēšanas kursa. Un te vislielākā loma ir ģimenes ārstiem – sākot jau ar to, ka, piemēram, pacientam pēc 50 gadu vecuma ir jāuzdod konkrēti jautājumi, lai diagnosticētu slimību.

Savukārt efektivitāte nozīmē precīzu, profesionālu pārvaldību, iepirkumu uzraudzīšanu, ekonomiju. Diemžēl joprojām tērējam naudu, kur nevajag, tāpēc, kur vajag, pietrūkst. **Istēnībā šis bija viens no mamiem galvenajiem jautājumiem, nākot uz interviju, – kā tiek meklētas un atrastas “iekšējās rezerves”?** Pirmām kārtām – neļaut pelnīt uz valsts veselības aprūpes rēķina! Veicot iepirkumu, vispirms jāizanalizē, cik investējam cilvēkā un cik – medicīnas iekārtā? Līdz šim daudz naudas, kam bijis jānonāk pie pacienta, ir nonācis infrastruktūrā.

Otrs – “caurspīdīgums” pacientu ārstēšanas rezultātos. Ko tas

nozīmē? Statistika rāda, ka vienāda līmeņa slimnīcās mēdz būt dažādi darba kvalitātes rādītāji, piemēram, cik cilvēku ir izdzīvojuši 30 dienas pēc infarkta, un – vēl vairāk – kāda pēc tam ir bijusi viņu dzīves kvalitāte. Vai no medicīnas viedokļa viņi ir saņēmuši labāko iespējamo? Te jādomā arī par “atgriezenisko saikni” ar pacientu. Un atkal – vislielākā loma ir ģimenes ārstam.

Kā zināms, valsts lielajās slimnīcās darbojas valdes, kuŗu locekļu atalgojums ir rakstāms ar četriem cipariem eiro zīmēs, kas ir nesalīdzināmi ar mūsu algām. Kāda tad ir šo labi atalgotu valžu atdeve?

Sākšu ar konkrētu piemēru – Rīgas Austrumu slimnīcā joprojām nav valdes priekšsēža. Valdes ir tās, kuŗām jāabalansē finanses ar medicīnu, jātiek galā ar apmēram 80 miljonu eiro lielu budžetu un četrus tūkstošus cilvēku lielu personālu, dažādu profilu speciālistiem un, saprotams, dažādiem cilvēkiem. Te priekšgalā vajadzīga ļoti spēcīga, gudra personība, kas attiecīgi jāatalgo. Atšķirībā no cita biznesa vadības, te darbs ir komplekss, sākot no telpu uzturēšanas, ēdināšanas, transporta utt., līdz ambulatoro stacionāro, operāciju bloku un personāla pārraudzīšanas.

Bet Latvijā jau nav nekas jauns, ka operāciju māsas strādā divās zālēs vienlaikus, un viņām jābūt nomodā par konkrētu cilvēku dzīvību...

Tas, protams, nav normāli un nes līdzī tādās sekas kā kļūdas, “izdeģšanas sindromu” utt. Tāpēc vēlreiz uzsveru – pirmām kārtām jāinvestē cilvēkos. Lai vispār būtu,

kas strādā. Ārstu un māsu algas ir kritiski zemas, un reformas ietvaros ir skaidri paredzēti soļi, kā tās paaugstināt.

Savulaik ārzemju latvieši, mūsu lasītāju auditorija, ļoti daudz praktiski palīdzēja Latvijas medicīnai, ziedojot medicīnas iekārtu iegādē. Līdz saņēmām signālu – pietiek, mums jau ir, bet nav kvalificētu speciālistu, kas ar tām strādātu.

Tā tiešām ir, un šobrīd aktuāli ir palīdzēt ar mācībām, izglītošanās iespējām pasaulē. Izmantojot izdevību, no sirds saku paldies Bertramam un Kristapa Zariņu fondam, Ilmāra Lazovska fondam un

“Izmantojot izdevību, no sirds saku paldies Bertramam un Kristapa Zariņu fondam, Ilmāra Lazovska fondam un dr. Ērikam Niedrītim par viņu doto iespēju Latvijas mediķiem papildināties ārzemēs!”

dr. Ērikam Niedrītim par viņu doto iespēju Latvijas mediķiem papildināties ārzemēs! Konkrēts fakts no manas iepriekšējās darbavietas – Bērnu klīniskās slimnīcas, kur ar fondu atbalstu mūsu neatliekamās medicīnas speciāliste izskolojās pasaulē un ar izcilu pieredzi atgriezās Latvijā.

Starp citu, Zariņu fonda stipendiju piešķiruma noteikums jau kādu laiku ir obligāta atgriešanās Latvijā.

Tas ir ļoti svarīgi, jo šie stipendiāti atgriežas ar ļoti vērtīgu pieredzi ne tikai profesionālajā

“.. reforma nenozīmē tikai naudu – reformai jāgādā arī par medicīnas pakalpojumu efektivitāti, kvalitāti, par to, lai tā tiktu vērsta uz pacienta interesēm. Ilgstoši gan naudas trūkums, gan “vēsturiskais mantojums” ietekmēja to, ka vairāk bijām vērsti uz tehnoloģijām, institūcijām, nevis uz cilvēku. Līdz ar to ir zaudēti ārsti un māsas, kas neadekvātā atalgojuma dēļ atstājuši ne vien profesiju, bet arī valsti.”

jomā, metodikā, bet arī attiecībā uz darba kultūru. Vēlreiz vēlos uzsvērt – nevis infrastruktūrā un tehnoloģijās, bet tieši cilvēkresursos šobrīd ir jāiegulda pirmām kārtām.

Atgriežoties pie reformas, – īsti nesaprotu, kāpēc iepriekšējās reformas pietiekums, ko izvirzīja ministre Ingrida Circeņa, neizrādījās labs, bet šābrīža reforma, kas arī veselības aprūpes pakalpojumus saista ar nodokļu nomaksu, respektīvi, ēnu ekonomikas izskaušanu, šķiet gluži laba un tiek atbalstīta?

Pēc būtības, sasaiste ar nodokļu sistēmu ir kompromisa variants no ministrijas puses. Valstī ir 300 tūkstoši nodokļu nemaksātāju, kuŗi arī vēlas saņemt labu veselības aprūpi no valsts puses, bet nodokļu slogs uzgulst maksātājiem. Tas nav taisnīgi, šaubu nav. Un ir jābūt kaut kam tādām, kas motivē iesaistīties godīgā nodokļu maksāšanā. Vēl vairāk – mudina raudzīties, lai to darītu darba devējs. Atšķirībā no jūsu minētās iepriekšējās reformas, šajā veselības aprūpe tiek saistīta ar sociālo nodokli, nevis iedzīvotāju ienākuma nodokli (ko saņem pašvaldības – L. K.). No nākamā gada sociālais nodoklis tiek palielināts par 1%, kas nonāk veselības apdrošināšanā. Protams, maz, bet tas ir pirmais solis. Un vēl – iepriekšējā variantā netika iekļauti ģimenes ārsti, kas nozīmē to, ka nodokļu nemaksātāji vispār pa-

vērot nodokļu maksāšanas kultūru!

Pasaules latviešu ārstu kongresa priekšvakarā Latvijas Ārstu biedrība izplatīja biedrības prezidenta vietnieka Dr. Pļaviņa parakstītu vēstuli, kuŗā teikts, ja ministrija turpinās “izplatīt nepatiesu informāciju” un “beidzot neizpildīs ģimenes ārstu streika komitejas prasības”, kongress “ļoti viegli var pārvērsties par pasākumu, kas vērsties pret valdības politiku”. Jūsu komentārs? Un kādas mācības gūvāt no nesenā ģimenes ārstu streika?

Ceru, ka esam “nobeiguma fazē”. Pēc manas pārliecības, nevar prasīt papildu naudu, neko nemainot darba stilā. Statistiskie rādītāji, piemēram, attiecībā uz hroniskajiem pacientiem, vakcināciju u. c. pierāda, ka kaut kas nav kārtībā pašos pamatos ar primāro aprūpi, ko veic ģimenes ārsti. Streika iemesls bija tas, ka neveidojās dialogs – ārsti uzskatīja, ka viņu jomā viss ir kārtībā. Īstēnībā streiks bija labs abām pusēm, jo “sakratīja to kasti”, kas bija iestāvējusies. Tiešām likumdošana pieprasa daudz birokrātisku papīru, prasības, kas formāli jādokumentē. Mans priekšlikums, tiekoties ar mediķiem streika laikā bija – lūdzu, iesaistieties, piedalieties kvalitātes kritēriju veidošanā! Lai būtu dialogs, lai saprastu un labotu to, kas nav vajadzīgs, vai pat nav izpildāms. Ceru, ka sa-
pratāms.

Par manu reakciju attiecībā uz Ārstu biedrības vēstuli – redziet, man ir diploms psihoterapijā, tāpēc protu reaģēt mierīgi. Svarīgi, lai nebūtu melu un faktu sagrozījumu.

Kā pati personīgi vērtējat medicīnas kvalitāti Latvijā?

Ļoti atšķirīgi! Nelaieme ir tā, ka pastāv risks nesaņemt labu medicīnas kvalitāti, ja pats neesi ziņoš medicīnas jomā. Tāpēc mans mērķis ir – kvalitātes latīņas vienādošana, proti, ir ļoti labi ārsti un rezultāti, bet ir arī slikti rezultāti. To apliecina garās rindas pie augstas raudzes speciālistiem. Tas diemžēl signalizē, ka pacients ir neaizsargāts.

Kur jutāties labāk – ministres posteni vai ārstes praksē?

Ārstes praksē gandarījums ir personīgs. Būdam ministre, varu izdarīt tā, lai būtu labums vairāk, daudz vairāk cilvēkiem. Uzvaras izjūta ir lielāka, un man patīk, ja spēju ietekmēt procesus.

LILITA KRŪZE

Mana sarunbiedrē ir uzņēmēja Edīte Mežinieca (44), kuŗa Gērnijā jau 2009. gadā atvēra skaistumkopšanas salonu *Edi*. Dzimusi un uzaugusi Rīgā, filoloģes izglītību ieguvusi Latvijas Universitātē.

Tiekamies laikā, kad esi pārdevusi savu biznesu un gatavojies pārcelties atpakaļ uz dzīvi Latvijā. Kāpēc?

“Pēdējais piliens” bija Gērnijas jaunais Likums par iedzīvotāju pārvaldību. Sapratu, ka es tomēr dzīvoju “nepareizajā” vietā un “nepareizajā” laikā. Jā, man ir tā sauktās Priekšgājēja tiesības (*Grant-fathering Rights*), un es varu palikt uz dzīvi Gērnijā “nenoteiktu laiku”. Bet – ar tādiem noteikumiem, kas man nav izdevīgi. Iedzīvotāju pārvaldes dienests (*Population Management*) man piedāvā divus variantus: pirmais – pāriet dzīvot uz Atvērtā tirgus (*Open market*) D kategorijas māju, kur jādzīvo vienā mazā istabiņā un jādala virtuve un viesistaba ar citiem cilvēkiem. Tas man būtu, kā aiziet desmit soļus atpakaļ dzīves kvalitātes ziņā, turklāt īres maksa būtu apmēram tikpat liela, cik maksāju pašlaik, dzīvodama Atvērtā tirgus A kategorijas plašajā dzīvoklī. Otrais – pāriet dzīvot uz Atvērtā tirgus ģimenes māju (*Open market family house*), kuŗas īre izmaksā vismaz 3000 angļu mārciņas mēnesī. Pat ja strādātu 60 stundas nedēļā, es nebūtu spējīga samaksāt šādu summu. Šī iemesla dēļ vien nav vērts dzīvot Gērnijā. Tas arī bija tas “grūdiens”, kas man lika padomāt un izlemt – ka ir laiks braukt mājās! Šeit mēs neesam mājās, ko arī pēdējo pāris mēnešu laikā daudzkārt esmu dzirdējusi gan no individiem, gan iestādēm – man rupji pasaka, lai braucu mājās. Savas dzīves četrpadsmit gadus esmu maksājusi nodokļus Gērnijā, arī spēlējusi Gērnijas volejbola izlasē. Bet, kad tikos ar Iedzīvotāju pārvaldes dienesta direktori, viņa man tā arī pateica, ka es neesmu īpaša, ka

manī nav nekā tāda, lai viņi mani paturētu. Man skaidri un gaiši tika pateikts, ka nekad neiegušu vietējā iedzīvotāja statusu, kas man dotu iespēju nopirkt vietējā tirgus māju un izmantot arī sociālās garantijas. Man tiek pateikts, ka es šeit neesmu vajadzīga!

Lai saņemtu kādu atbalstu no Gērnijas valdības biznesa attīstībā, man gadā būtu jāpelnā 250 000 angļu mārciņas. Tas jau vairs nav ne mazais, ne pat vidējais, tas jau ir lielais bizness! Tātad mazos biznesus viņi nemaz neatbalsta.

Vai ir vērts braukt vēl kaut kur, atkal sākt no sākuma un nebūt “savējai”? Es tomēr domāju, ka ir vērts atgriezties mājās, un es stingri pieņemu šo lēmumu.

Kā tu jūties pēc tik stingra lēmuma pieņemšanas?

Ļoti labi. Sākumā bija ļoti grūti, jo tas ir liels risks. Dodoties uz Latviju, es atgriezos kā zaudētāja finansiālajā ziņā. Tomēr zinu, ka ar savu zināšanu, prasmju un iemaņu bagāžu man tur būs labs atspēriens. Es atgriezos kā laba, augstas kvalifikācijas speciāliste un līdz ar to es ne no kā nebaidos. Man jau ir daži darba piedāvājumi Latvijā.

Kādi ir tavi plāni Latvijā?

Pirmām kārtām atpūsties, izbaudīt savu tuvnieku mīlestību. Es noteikti mēģināšu kvalificēties atpakaļ par volejbola treneri. Gērnijas volejbola kluba vadība man ir devusi ļoti lielu atbalstu.

Otra mana pasaule ir skaistumkopšana. Padomā ir arī sarīkojumu organizēšana. Gērnijā šajā jomā man īsti nav, kur izpausties. Pirms vairākiem gadiem sarīkoju Jaungada karnevālu klientiem, tas arī viss.

Mans pirmais lielais plāns ir Latgalē sarīkot Ligo svētkus Gērnijas latviešiem, gan tiem, kuŗi no salas atgriezušies Latvijā, gan tiem, kuŗi joprojām dzīvo Gērnijā, bet šos svētkus grib svinēt mājās. Ļoti daudz manu bijušo klientu ar savām otrajām pusītēm tagad dzīvo Latvijā. Mani interesē politika, un nav izslēgts, ka iesaistīšos arī politiskajā dzīvē.

“LAIKS BRAUKT MĀJĀS!”

Lūdzu, pastāsti tuvāk par savu mīlestību uz volejbolu!

Esmu studējusi Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijā, bet to pabeigt man traucēja sporta traumas. Atbraukusi uz Gērniju, sāku spēlēt vietējā volejbola komandā. 2016. gada sezonā Gērnijas izlase ļoti veiksmīgi uzvarēja Džersijas izlasi. Tā arī bija mana pēdējā spēle, pēc tam bija jau ceturrtā celgala operācija. Esmu sapratusi, ka varu spēlēt pludmales volejbolu, un tam arī pirmām kārtām pievērsīšos, kad atgriezīšos Latvijā.

Tu biji viena no pirmajām, ja ne pati pirmā latvietē, kas Gērnijā sāka savu biznesu. Kā tas sākās?

Ambīcijas! Kad man teica: “Ko? Kāpēc? Tu esi latvietē, tev nekas neizdosies! Ne tev valoda, ne zinā-

šanas, nekā!” Taču mani klienti atbalstīja un teica: “Lai kur tu iesi, mēs tev sekosim.” Pirmo līgumu uzrakstīt man palīdzēja angļu sieviete. Pati gāju uz biznesa centriem un interesējos. Problēmas bija bankās un aģentūrās, kas izīrēja biznesa telpas. Pati pirmā pieredze man bija ļoti slikta. Visur prasīja kāda vietējā cilvēka atbalstu. Ejot uz aģentūru, es paņēmu līdzīgu savu angļu paziņu, jo sieviete, kas izīrēja telpas, ar mani nemaz negribēja runāt. Zinot, ka es parakstīšu līgumu un maksāšu īri, viņa runāja tikai ar manu angļu paziņu. Tāda bija attieksme.

Jā, sākums bija ļoti, ļoti grūts. Visi mēģināja mani atrunāt, nevis palīdzēt. Pati ar daudz ko tiku galā, un nu daudzas sievietes nāk pie manis pēc padoma. Mums, latviešiem, ir pavisam cita audzināšana un domāšana, un mēs nesekojam līdzīgai tikai likuma burtam, bet meklējam arī citus variantus.

Ko tu esi ieguvusi un ko zaudējusi, dzīvodama Gērnijā?

Ieguvusi pieredzi, draugus, valodu. Man ir plašs gan vietējo iedzīvotāju, gan latviešu sieviešu paziņu loks. Draudzenes man ir divas un ļoti īpašas. Zaudējusi? Savu tuvnieku mīļumu, jo esmu tālu no viņiem.

Mums katram ir bijis savs ceļš uz Gērniju. Kāds bija tavējais?

Avantūra! 2004. gada 1. maijā Latvija iestājās Eiropas Savienībā, un 7. maijā es jau biju šeit. Toreiz strādāju Daugavpilī – par vides inspektori. Darbā man atļāva paņemt sešu mēnešu bezalgas atvaļinājumu. Tā kā šurp jau bija atbraucis mans draugs, kuŗš strādāja *La Barbarie Hotel*, viņš arī sarunāja man darbu. Es braucu ar autobusu uz Igauniju, tālāk lidoju uz Londonu, tad uz Gērniju. Pats *La Barbarie Hotel* saimnieks mani sagaidīja lidostā. Pirmajā gadā biju oficiante un strādāju sezonu no

aprīļa līdz oktobrim. *Boss* man ļoti bieži atgādināja, ka es šurp esmu atbraukusi strādāt, nevis domāt un runāt. Otra problēma bija divkosīgie latvieši, kuŗi pirms manis bija te ieradusies. Bet galvenais – *boss* darbiniekus dalīja angļos un latviešos. Mēs, latvieši, bijām “zemākā kasta”, bet visi angļiski runājošie bija pilnvērtīgi cilvēki. Kad gāju prom no darba, *boss* paziņoja, ka tad arī manam draugam ir jāaiziet. Ko darīt? Savu ambīciju dēļ taču nedrīkstēju otru cilvēku nolikt šādā situācijā. Paldies Dievam, tolaik man jau bija labas attiecības ar skaistumkopšanas salona īpašnieci, kuŗa es strādāju nepilnas slodzes darbu un jau nākamajā dienā mēs abi atradām citu darbu.

Būdama Latvijā, tu teici, ka pēc pirmās rūgtās pieredzes dzīvē vairs atpakaļ uz Gērniju nebrauksi. Tomēr atbrauci. Kāpēc?

Tajā laikā Latvijā sākās krīze, darba kļuva mazāk, viss likās pārāk mierīgi un garlaicīgi. Gērnijā es biju pieradusi strādāt 70 stundas nedēļā restorānā un 30 stundas salonā.

Šodien, pati būdama darba devēja un skatoties atpakaļ, es itin labi saprotu savu pirmo *bosu*. Ja tu neturēsi savus darbiniekus “dzēlā cimdos”, pats vari zaudēt visu. Protams, ka tādi “ēzi” kā es arī uzrodas.

Ar kādām atmiņām par Gērniju tu brauksi atpakaļ uz mājām?

Ar Gērniju man asociējas lietus un vējš. Cilvēki, vienmēr smaidīgi un laimīgi, it kā par neko un nevar saprast, kuŗā pasaulē viņi dzīvo. Daba šeit ir skaista, bet man tomēr vairāk patīk Latvijas daba.

Jāteic, ka līdz šim man gāja ļoti labi. Viss mainījās pēdējā pusgada laikā tieši attieksmes un jaunā likuma dēļ. Nemaz nebiju plānojusi pārtraukt līgumu, arī biznesa kredīts vēl nav izmaksāts.

Ko tev nozīmē Latvijā?

Mājas, mājas, mājas! Tas ir pats galvenais. Tuvi cilvēki.

Jā, man Latvijā nav pilnīgi nekā, ne īpašumu, ne bankas konta, pat ne rezidenta statusa. Tiklīdz atvēru savu biznesu Gērnijā, es izrakstījos no Latvijas, saprazdama, ka nevaru dzīvot uz abām pusēm. Visu savu dzīvi vēltīju Gērnijai. Nu atkal sākšu visu no jauna. Latvijā.

Manos plānos ir iegādāties īpašumu, atrast vietu, kur gribu dzīvot. Man vajag laiku, lai apdomātos. Pagaidām esmu neziņā. Kaut arī esmu „bruģa meitene”, laikam Rīgā tomēr nedzīvošu. Esmu pieradusi pie Gērnijas dzīves stila un domāju, ka varētu dzīvot mazpilsētā. Mans sapnis ir māja un suns. Tagad gribētu savai sirdij dzīvot. Gribu nomest savu “dzelzs masku”. Vairs negribu būt maksimāliste, negribu dzīties naudai pakaļ, ne pierādīt sevi. Es jau esmu sevi pierādījusi pilnībā.

Tu atgriezies mājās skaistā laikā, kad Latvija gatavojas simtgades svinībām. Kāds ir tavs vēlējumus Latvijai?

Lai vairāk gudru, godīgu un laimīgu cilvēku! Lai radoša, enerģiska un mīlestības pilna valsts!

ZIŅAS	BIZNESA PORTĀLS NOZARE.LV	ARHĪVS	APSKATI
PR SERVICE	MEDIJU MONITORINGS	TULKOJUMI	FOTO UN VIDEO

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

“Citas bērības zemes jau nav..”

Sibirijas bērnu 11. brauciens

(Nobeigums turpināts no nr. 33)

Šoreiz par brauciena vienu no emocionāli sāpīgākajiem stāstiem, par ko runāja gan Dzintra Geka, gan Valdis Lūriņš, proti, par to, ka 1941. gadā izvestais Harijs Ešenvalds, kuŗš šurp bija atbraucis kopā ar dēlu, lai noliktu krustu mātes atdusas vietā, netika ielaists savā bērības pilsētā Zeļenogorskā. Kāpēc?

Dzintra Geka. 1. augustā, pavadījuši uz evenku pilsētu Turu savus ceļabiedrus Valdi, Ritu, Ilzi un Viktoru, devāmies uz “slēgto pilsētu” Zeļenogorsku. Slēgta tā tāpēc, ka ir Krievijai “stratēģiski svarīga”, jo te ražo ķīmiskas vielas, urānu, poloniju. Pilsēta atrodas 150 kilometru no Krasnojarskas, un 1941. gadā uz šejieni tika izsūtīti ļoti daudzi latvieši. Zinādamā Krievijas likumus un tikumus, jau martā biju nokārtojusi visas nepieciešamās atļaujas, un, lai tās dabūtu, jāsaraksta burtiski ziņu kaudzes – pilna informācija par ikvienu ceļinieku, ieskaitot perso-

Harijs Ešenvalds pie slēgtās pilsētas “vārtiem”

nas datus, nodarbošanos utt., arī “pieraksta adresi”, un netiek ņemts vērā, ka Latvijā tāda vairs nav aktuāla. Saņēmu apstiprinājumu, cītīgi sniedzu visus pieprasītos papildu datus, taču... vienu nedēļu (!) pirms ierašanās Krievijā saņēmu atteikumu. Ar vietējās varas pārstāvjiem gan vienojos, ka Harijam būs iespēja ieiet pilsētā un nolikt tālu ceļu līdzvesto krustu. Taču arī tas nenotika. Pa to laiku uzzinājām, ka mātes kapavietas nemaz vairs nav, jo tai virsū... uzcelta māja... Nu, vismaz tuvumā, kādā citā nenopostītā kapavietā taču varēs nolikt? Nekā! Pilsētas administrācijas lēmums palika negrozāms, taču vietējā mūzeja pārstāve apsolīja, ka varbūt viņas virs varētu ievest Hariju pa kādu nomaļu lauku ceļu. Atkal nekā, jo – «ceļš aizlijijs!» Atvainojās, neveikli taisnojās, un mums visiem bija tik smagi noskatīties, kā sirmāis vīrs ar asarām acīs stāv pie nolaistā «šlagbauma». Visu gaŗo ceļu viņš nebija izlaidis no rokām vai krekla krūškabatas mātes bildīti...

Tas bija sava veida “lūzums” mūsu brauciena laikā. Mēs skaidri pārliecinājāmies, ka Krievija kļuvusi vēl sliktāka nekā laikā pirms 10 gadiem, kad sākām šos Sibirijas bērnu braucienus. Varu teikt skaidri – šis režīms ir cūciņš! Bet krievu cilvēki, ko satikām un ar ko sarunājāmies, mums teica: “Sargājiet savu brīvību!” Jāteic, kad “ausu” nav apkārt, ļaudis ir runīgi, atvērti, taču piesardzīgi. Propaganda ir darījusi savu – Latvija, būdama NATO dalībvalsts, ir “naidīga”, Rīgā riko bijušo SS kaŗavīru gājienu, skat, vēl grib kaŗot NATO sastāvā ar Krieviju... Arī pret propagandu imūns vai vismaz atturīgs krievu cilvēks ne-

Sibirijas brauciena ceļinieku autobusā ar savas mātes foto

Latvieši Sibirijas plašumos

var atļauties būt, nē, nedrīkst būt atklāts, jo viņš vienkārši zaudēs savu darbavietu. Nerunājot nemaz par amatpersonām – šais amatos nevar būt lojāls Latvijai un Eiropai. Augstākais, ko var paust – “cienu un atceros latviešus”, tas viss. Mums zināmi konkrēti cilvēki, kas dēļ savas atsaučības pret mums zaudēja amatus Dudinkas un Biruļsu pašvaldībās.

Visa brauciena laikā mums nepārprotami sekoja, “uzelpojām” vien šķērsojuši Kazachstānas robežu. Bet kas tad vainīgs pie pašu nožēlojamajiem dzīves apstākļiem? “Amerikosi”, kā šeit dēvē amerikāņus, un “imperialisms”, ko, šķiet, mazāk izglītoti cilvēki vaino pat tad, ja cūkas izrakņājušas dārzū.

“Bet kāpēc jūs nebraucat šurp?” mums dažkārt vaicāja. “Te tik daudz, ko darīt, tik daudz iespēju... Palīdziet! Kad te dzīvoja latvieši, dārzos ziedēja puķes.” Ko atbildēt?

Astrīda Ruško šogad nepiedalījās Sibirijas bērnu braucienā, taču savā bērības zemē viņa un arī bērni Laila un Viktors bijuši vairākkārt. 14. jūnija konferencē, ko Sibirijas bērnu fonds ik gadu rīko, lai pieminētu represijas, Astrīda bija aicināta pastāstīt savu dzīvesstāstu. To piedāvājam lasītājiem.

1941. gada 14. jūnijā, kad mani izsūtīja, man bija tikai nepilni četri gadi, manai mātai Vitai bija vien gadiņš, mammai Annai tikko palikuši 32 gadi. Mans tēvs Jānis bija vidusskolas direktors Nautrēnos, Latgalē. Viņš uzreiz tika nošķirts no mums un, bada nomicīts, mira jau tuvākajā ziemā Vjatkas lēģerī Ļesnoje.

Mēs trīs izdzīvojām, kaut arī bijām pamestas taigā Krasnojarskas apgabalā, kur līdz tuvākajai apdzīvotai vietai bija 18 kilometru. Joprojām to uzskatu par brīnumu, un tiešām nezinu, kā mana mamma to izturēja pati un vēl noturēja pie dzīvības arī mūs abas ar māsu.

Pēc kaŗa visas kopā atbēgām atpakaļ uz Latviju, bet jau ar nākamā deportāciju vilni mūs visas atkal izsūtīja. Šoreiz no mammas dzimtās puses – Vidrižiem, Vidzemē. Atkal bez jebkāda skaidrojuma – par ko? Kāpēc?

Man pašai palicis ir neatbildēts jautājums – kas tie bija par cilvēkiem, kuŗu acu priekšā notika

šis genocīds visā Latvijā? Kāpēc viņi mierīgi noskatījās un pieļāva baisu vardarbību pret maziem bērniem un sievietēm, ģimenēm? Kā teicis kāds zināms britu politiķis: “Vienīgais, kas nepieciešams ļaunuma triumfam, ir, lai labie cilvēki neko nedarītu.”

Bet vai šodien esam droši, ka mēs gan spētu aizsargāt savus līdzcilvēkus, nonākot līdzīgā situācijā? Vai tagad mums visiem būtu drosme aktīvi rīkoties un aizsargāt bērnus, sievietes no acimredzamas netaisnības un vardarbības?

Paldies Sibirijas bērnu fondam, kas aktīvi strādā, lai Sibirijas bērnu stāsti netiktu aizmirsti un neaizietu nebūtībā kopā ar mums. Lai šāda nežēlība neatkārtotos, ir tikai viens ceļš – mācīt un skaidrot vēstures notikumus jaunākajām paaudzēm, jo “tie, kas nezina vēsturi, ir nolemti to atkārtot”.

Mēs, 1941. gada deportāciju upuŗi, bijām spiesti un pieraduši gadiem ilgi klusēt par piedzīvoto. Notikušais bija nolikts tālu un dziļi mūsu atmiņā, bet dramatiski un sāpīgi ir ietekmējis ikviena toreizējā bērna dzīvi un likteni. Kad 90. gados Sibirijas bērnu fonds sāka apzināt mūs izsūtītos un izdzīvojušos bērnus, kam tobrīd bija jau ap 60, daudzi no mums nespēja un nevarēja par piedzīvotām šausmām pat runāt.

Astrīda Ruško kopā ar Latvijas Valsts prezidentu Raimonu Vējoni

Mēs vienkārši nemācējām nosaukt vārdos to, ko kā bērni bijām piedzīvojuši. Tāpēc stāsti, kas dokumentēti toreiz, ir diezgan chaotiski, jo pirmo reizi jau caur pieaugušu un brīvu cilvēku domām apzināti atskatījāmies uz bērības piedzīvotajām šausmām.

Manai ģimenei – un zinu, ka arī daudziem citiem Sibirijas bērniem – ļoti ir palīdzējusi iespēja apmeklēt bērības zemi un konkrētās izmitinājuma vietas. Šie tradicionālie braucieni uz izsūtījuma vietām ir palīdzējuši apzināties faktiski notikušo ar mums pašiem, nodarītā ļaunuma apmērus un sekas. Mācījuši mums stāstīt par piedzīvoto un klausīties citu stāstos, lai saprastu un pat pieņemtu to, ka vēl aizvien ir dažāda attieksme un atšķirīgi skaidrojumi par šiem notikumiem.

Paldies visiem, kas šodien esat šeit, lai atbalstītu mūs, šo baiso notikumu dalībniekus, kā arī pieminētu tos mūsu tuviniekus, kas apglabāti Krievijas plašumos – gan masu kapos un neapzīmētās apbedījumu vietās, par kuŗu eksistenci vēl atceras tikai daži vecākie vietējie iedzīvotāji, gan seklās kapavietās mūžīgā sasaluma zonā, gan smilšu pauguro dienviđu stepēs. Mūsu piemiņa ir vienīgais atgādinājums par viņu bezjēdzīgo bojāeju svešumā.

JAUNUMI VĪTOLU FONDĀ

ĪSZIŅAS

Saginavas Latviešu kluba priekšsēdis Dainis Martinsons un kundze Rita ar stipendiātēm Katrīnu Anniju Ročāni Liepājā (1. bilde), Guntu Joju Saldū (2. bilde) un Samantu Mariju Misiņu Rēzeknē (3. bilde).

Augustā, viesojoties Latvijā, Saginavas Latviešu kluba priekšsēdis Dainis Martinsons ar kundzi Ritu Martinsoni tikās ar stipendiātēm Katrīnu Anniju Ročāni, Guntu Joju un Samantu Misiņu. Ikgadējā tikšanās atšķiras no citām, jo Saginavas Latviešu kluba pārstāvji viesojās stipendiātu dzimtajos novados – Liepājā, Saldū un Rēzeknē. Dainis Martinsons vēstulē Vītolu fondam rakstīja: “Šoreiz satikām katru studentu atsevišķi, un man patika, ka bijām viens pret vienu. Izrunājāties, pajokojāties un varējām pievērst uzmanību vienai personai. Bijām ļoti apmierināti ar tikšanos.”

Stipendiāte Katrīna Annija Ročāne pēc tikšanās dalījās savās

sajūtās: “Augusta vidū satiku Saginavas Latviešu kluba biedrus – Daini un Ritu Martinsonus. Uzreiz pēc iepazīšanās sapratu, ka šie cilvēki ir ļoti sirsnīgi, dzīvesgudri un labsirdīgi. Sarunas gaitā izjutu Daini un Ritu ļoti ciešo saikni ar Latviju un apbrīnoju viņu skaisto, bagāto latviešu valodas skanējumu. Ļoti vēlējos iepazīstināt Saginavas Latviešu kluba biedrus ar manu ģimeni, tāpēc devāties uz mazliet klušāku Liepājas daļu – Velnciemu – ciemos pie manis. Saginavas Latviešu klubs ir piemērs manai ģimenei un visai sabiedrībai kopumā, jo, sniedzot atbalstu jauniešiem studiju gaitās – brīdi, kad tiek uzsāktas studijas citā pilsētā, tiek radīta drošības sajūta, at-

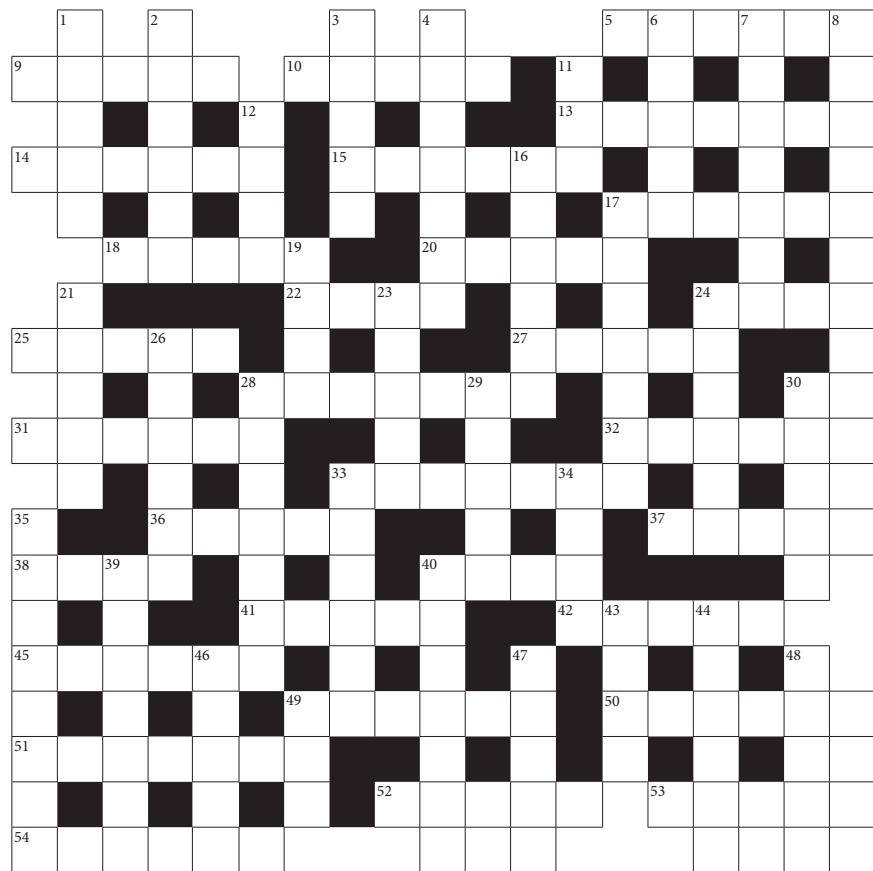
balsts un ticība jaunā cilvēka spējām un varēšanai veiksmīgi īstenot savus nākotnes mērķus.”

Kopš 2005. gada Saginavas Latviešu klubs ik gadu atbalsta trīs stipendiātus. Kluba biedri un labvēļi ziedo līdzekļus studentu atbalstam, seko studentu sekmēm un gaida viņu sūtītās vēstules. Šo gadu laikā ar Saginavas Latviešu kluba atbalstu izglītību ieguvuši 11 jaunieši un kopējā saziēdotā summa ir 43 412 EUR. Paldies Saginavas Latviešu klubam par sadarbību un Dainim un Ritai Martinsoniem par rīkotajām tikšanās reizēm!

Vītolu fonds
www.vitolufonds.lv

Sastādījis JĀNIS REVELIŅŠ (ASV)

KRUSTVĀRDU MĪKLA

nosaukums. 19. Ābrama sieva Vecajā Derībā. 21. Stambulas pamatiedzīvotāji. 23. Zirga iejūgšanas kārts. 24. Valdības iestādes rīkojums. 26. Otra garākā upe Eiropā. 28. Franču dramaturgs (1622-1673). 29. Kādas lietas lietošanas tiesību piešķiršana par maksu. 30. Romānu trioloģijas “Zemes atjaunotāji” autors. 33. Šķidra garšviela. 34. Iestādes vadītājs ASV. 35. Tāds, kam ir tradicionāli uzbūves principi. 39. Viegli piekukuļojami. 40. Sena valsts Tuvajos Austrumos. 43. Mārtaņa Zivertu luga “Ķīnas...”. 44. Pārskatāms saraksts. 46. Pirmais Bībeles tulkotājs latviešu valodā. 47. Sengrieķu mītoloģijā nezvērs ar čūskas ķermeni un daudzām galvām. 48. Piegrieztne (*sarunval.*). 49. “... upītes es uzaugu” (*t. dz.*).

Krustvārdu mīklas
(Nr. 33) atrisinājums

Līmeniski. 9. Patentēt.

Līmeniski. 5. Mēbele. 9. Divpadsmit. 10. Vēriņš. 13. Upe Ziemeļvidzemē. 14. Savienojas ar skābekli ķīmiskā reakcijā. 15. Sieviešu tērps. 17. Zinātniski analīze. 18. Brūns zirgs. 20. Trotuārs. 22. Kazu tēviņš. 24. Budistu mūks. 25. Klients (*sarunval.*). 27. Rīkojas, neraugoties uz iespējamām briesmām, neveiksmēm. 28. Radio izgudrotājs. 31. Futbola stadions Rīgā. 32. Priecīgs. 33. Matērijas objektīvā realitāte. 36. Dzīties pakāļ. 37. Spāņu dzejnieka Lorkas drāma “...kāzas”. 38. Jaunās Derības evaņģēlists. 40. Vīrieša vārds novembrī. 41. Pasaku personāžs.

42. Skaņdarbs. 45. Skumjš. 49. Īpašs dažādu šķirņu maisījums. 50. Ierocis ciršanai vai duršanai. 51. Romas pakalnu skaits. 52. Dzejnieks...Vācietis. 53. Patikams, izskatīgs. 54. Mest.

Stateniski. 1. Kaņaspēka vieniņa. 2. Nonāk distances galapunktā. 3. Sens lībiešu ciems Kurzemē. 4. Latvijas labākais bokseris. 6. Dara ļaunu. 7. Jautāja. 8. Mutes dobuma glotādas daļa, kas sedz žokļu izaugumus un zobu kakliņus. 11. Sievietes vārds septembrī. 12. Sena baltu cilts. 16. Mongoļu cilts, kas nodibināja Zelta Ordu. 17. Irānas agrākais

10. Reibonis. 11. ANO. 12. Strupa. 13. Tracis. 14. Taurene. 15. Tereka. 17. Skonto. 19. Peles. 22. Liepiņa. 24. Kortess. 26. Liepa. 27. Spundes. 29. Liedags. 31. Abats. 34. Transs. 37. Sapals. 39. Taranēt. 40. Annele. 41. Idille. 42. Ara. 43. Verandas. 44. Libērija. **Stateniski.** 1. Partneri. 2. Redute. 3. Atmata. 4. Stabule. 5. Drosele. 6. Bietes. 7. Monako. 8. Filistrs. 16. Kniedes. 18. Karteča. 19. Palsa. 20. Liesa. 21. Skals. 23. Emu. 25. Efa. 28. Parindes. 30. Galilejs. 32. Barkass. 33. Tantals. 35. Nievas. 36. Stende. 37. Stilbs. 38. Priors.

Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā no 11. līdz 22. septembrim norisinās XIII Starptautiskais glezniecības simpozījs **Mark Rothko**, kas veltīts pasauleslavenā mākslinieka Marka Rotko (1903-1970) dzimšanas dienai 25. septembrī. **22. septembrī plkst. 16** tiks atklāta izstāde ar simpozija laikā tapušiem darbiem.

Liepājas teātris 9. septembrī uzsāka savu 111. sezonu ar Jasmīnas Rezā “*Bella Figura*” iestudējumu Dž. Dž. Džilindžera režijā. Šosezon pieteiktas septiņu režisoru veidotas astoņas pirmizrādes. Nākamā būs **7. oktobrī** – Lauras Grozas-Ķiberes iestudētā “Heda Gablere”, kuŗas dramaturģisko materiālu pēc H. Ibsena lugas sagatavojis Patriks Mārbers. Arī koncertzālē “Lielais dzintars” teātris spēlēs mazās formas izrādes.

Ministru kabinets no 29. augusta līdz 30. novembrim izsludinājis ārkārtas stāvokli lauksaimniecībā 29 novados: Aglonas, Baltinavas, Balvu, Ciblas, Dagdas, Daugavpils, Ilūkstes, Kārsavas, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Preiļu, Rēzeknes, Riebiņu, Rugāju, Vārkavas, Viļakas, Viļānu, Zilupes, Alūksnes, Jēkabpils, Madonas, Lubānas, Gulbenes, Cēsaines, Varakļānu, Krustpils, Aknīstes un Līvānu novadā. Lauku atbalsta dienestā (LAD) **līdz 1. oktobrim** varēs iesniegt pieteikumus par faktiski nodarītajiem zaudējumiem atbilstoši 2017. gadā LAD deklarētajam platībām. Par piešķiramo kompensāciju apjomu lems Zemkopības ministrija.

Cēsis, Tukums, Daugavpils, Turaidas vēsturiskais centrs, Valmiermuižas alus darītava un Limbaži – šīs vietas nacionālā konkursa žūrija atzinusi par Eiropas izcilāko tūrisma galamērķu (EDEN) 1. kārtas veiksmīgākajiem dalībniekiem. Otrajā kārtā konkursa žūrija klātienē vērtēs kultūras tūrisma piedāvājumu. EDEN (*European Destinations of Excellence*) dibinājusi un kopš 2006. gada īsteno Eiropas Komisija (EK). Šā gada konkursa mērķis ir veicināt kultūras tūrisma.

Plāviņās 9. septembrī notika IV Latvijas tūrisma informācijas tirgus, kuŗā piedalījās Tūrisma informācijas centri, mājražotāji un amatnieki no visiem valsts reģioniem. To rīkoja Latvijas tūrisma informācijas organizācija LATTURINFO. Pirmais Latvijas tūrisma informācijas tirgus notika Bauskā, kopš tā laika tas notiek dažādās Latvijas vietās.

Carnikavas tautas namā “Ozolaine” līdz 11. oktobrim apskatāma izstāde “Dabas gars”, kur piedalās stikla māksliniece Marta Ģibiete, grafiķe Agnese Rudzīte un tauriņu kolekcionārs Emīls Ēmanis. To papildina Latvijas Dabas aizsardzības pārvaldes ceļojošā izstāde “Izprotam klimata pārmaiņas”. Tā iekļauta Latvijas valsts simtgadei veltītā ciklā “Latvijas gars”, kas apskata tēmas, kas saistītas ar nemateriālo mantojumu un ir būtiskas savas zemes piederības izjūtas izpratnei.

Daugavpilī trūkst medicīnas māsas, tāpēc pieņemts lēmums no pilsētas budžeta segt pilnā apmērā apmācību izdevumus. Līdz šim jau pašvaldība atbalstīja medmāsu bakalaura studijas, bet šogad piešķirtas stipendijas 15 maģistra grada ieguvējiem specialitātē “Māsinības”. Daugavpils reģionālajai slimnīcai ir noslēgts līgums ar Stradiņa Universitāti, kas veicinās speciālistu izglītošanu. Pēc studijām vismaz pieci gadi būs jānostrādā Daugavpils pilsētas medicīnas iestādēs.

Kazdangas piena pārstrādātājam SIA “Elpa” – 25 gadi! 1992. gadā, sanākot kopā vairākiem vietējiem entuziastiem, tika nodibināta “Ekoloģiskās lauksaimniecības pārstrādātāju apvienība”, kuŗai izdevās saņemt atbalstu no Vācijas Heinricha Bella fonda. Šodien SIA “Elpa” dienā pārstrādā līdz 35 tonnām piena, kas iepirkts no vietējiem zemniekiem. Produkciju pārdod lielveikalos “Rimi”, “top!”, “Elvi”, bet konditorijas un ceptuves piena kvalitatīvos produktus iepērk kā izejvielu.

Latvijā šā gada 2. ceturksnī mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī par pilnas slodzes darbu bija 927 eiro. Salīdzinot ar 2016. gada 2. ceturksni, vidējā alga palielinājusies par 74 eiro (8,7%), liecina Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) dati.

Rēzeknes novada Nautrēnu pagastā kādā saimniecībā policijas darbinieki atraduši 126 kastes ar nelegālām cigaretēm. Kopā konfiscēti 1 miljons 260 tūkstoši cigarešu bez Latvijas akcīzes markām, kas ir lielākais šogad vienuviet atsavinātais tabakas izstrādājumu daudzums Latgales reģionā. Pēc VID speciālistu aplēsēm, novērsta iekārtējums valstij ir aptuveni 147 891 eiro.

Dunavas pagasta pilskalnā 22. septembrī plkst. 16 notiks Baltu vienības dienai veltīts sarīkojums, kuŗu rīko Aleksandra Grīna fonds un vīru kopa “Vilki”. 1236. gada 22. septembrī baltu tautas – žemaiši un zemgaļi – Saules kaujā sakāva Zobenbrāļu ordeni. Visi laipni aicināti pie kopīgi kurtā ugunsкура baudīt patriotisku koncertprogrammu!

Līva Immure no Brenguļiem ar facebook starpniecību aicina kopā baudīt lielo ābolu ražu: “No šodienas mūsmājas ceļā galā Tevi gaida āboli līdzņemšanai! Ja brauc garām, droši paķer kādu sev līdzī! Ja zini kādu, kuŗam noteikti gribētos, spied *SHARE*, lai ziņa iet plašumā! Piedāvājumā: dzidrie āboli un citi rudens āboli!”

Babītes novada Kultūrizglītības centra filiālē “Vietvalži” ar tematisku sarīkojumu “Salas pagasts. Eduards Pāvuls. Savējais” atklāta izstāžu zāle, kas veltīta leģendārajam latviešu teātra un kino aktierim Eduardam Pāvulam (1929 – 2006). Pāvulu dzimta ir viena no senākajām un lielākajām Babītes novada Salas pagastā. Lai gan E. Pāvuls dzimis Jūrmalā, viņa atdusas vieta ir Salas kapsētā. Izstāde iekārtota kādreizējā pagastmājā, kur 1981. gadā viņš filmējies daudzseriju televīzijas seriālā “Ilgaiss ceļš kāpās”.

Īsziņas sagatavojuši **Valija Berkina**

Augsts profesionālais novērtējums mūsu kolēģam

“Ironiski vakari kopā ar Streipu” – tā saucas raksts *Latvijas Avīzē*, kuŗa autore ir autoritāte masu plašsaziņas līdzekļu jautājumos, Rīgas Straidņa universitātes asociētā profesore Anda Rožukalne. Citējam:

“Latvijas TV kanaļu vienīgais politiskais šovs “Vēlais ar Streipu” skatāms kanālā *Rīga TV24*. Tas ir gudrs, asprātīgs un oriģināls. Ar piebildi – ja vien patīk izkopts profesionālisms, žurnālists Kārlis Streips, brīvas domas un tieša valoda. “Vēlais ar Streipu” apvieno pretrunīgo. Tajā varam iegūt gan zināšanas, gan būt liecinieki tam, kā raidījums piedāvā smalku ironiju par mediju aktuālajiem vīrusiem – tieksmi būt populāriem par katru cenu un milzu bailēm būt sarežģītiem. Raidījumā Kārlis Streips runā par nozīmīgiem notikumiem, bet dara to viegli, smaidot. Šoviskums netraucē izstāstīt svarīgo: skaidrot ASV politisko sistēmu vai izklāstīt Alberta Einšteina biografiju. (..)

Raidījums nav jaunumu apskats, tajā satiekamies ar Streipa skatījumu uz notikumiem. Tā spēj tikai viņš, apstiprinot, cik svarīga ir spilgta personība publiskajā komunikācijā, kad ļaudis gan runā, bet reti pasaka ko zīmīgu. Ļoti plašu vai dziļu analīzi par visiem jautājumiem raidījumā negaidiet, bet katrs temats ir pasniegts tā, lai to ievērotu.

Streips ir trāpīgs, ironisks, viņa domas paliek prātā pat tad, ja tām negribas pievienoties. Nav jāpiekrīt, bet ir ļoti veselīgi uzziņāt svaigu skatījumu laikā, kad cilvēki mēdz izmantot iespēju atlasīt vien patīkamo, pazīstamo, uzklaut informāciju, kas saskan ar esošajiem uzskatiem. Lielākā daļa cilvēku paši ne vienmēr ir pietiekami čakli vai zinoši, lai vei-

dotu savu skatījumu. Pie tā tikt mums palīdz ieklausīšanās cilvēkos, kam ir pamatots viedoklis. (..) Streipa raidījums pēc dinamiskās formas un atlasītā satura uzskatāmi atšķiras to dažādo TV produktu vidū, ko gan var vērot *Rīgā TV24*, bet kam ar profesionālismu ir maz kopīga.”

Vēlaties uzziņāt par tautiešiem Lielbritānijā?

www.latviesiem.co.uk

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvija

Cena – 1,15 eiro par cm² ierāmējumā Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrakstis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-15

MATĪSS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050

matiss@sk-legal.com

+371 28390346

Visas Latvijā iznākušās grāmatas

varat iegādāties pie

LIELĀKĀ grāmatu tirgotāja

“LATVIJAS GRĀMATA”

SIA “L. Grāmata”

Rīga, Elijas iela 17, LV-1050

Tālr. +371 67223294

Tālrakstis +371 67227248

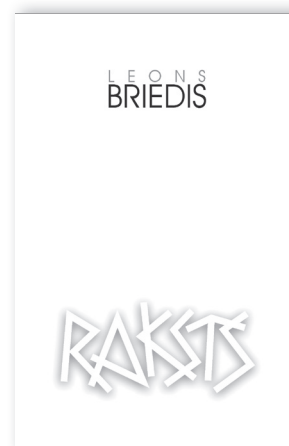
E-pasts: lgramata@lgramata.lv

RAKSTIET, ZVANIET, UN GRĀMATAS JUMS
PIESŪTĪS PA PASTU

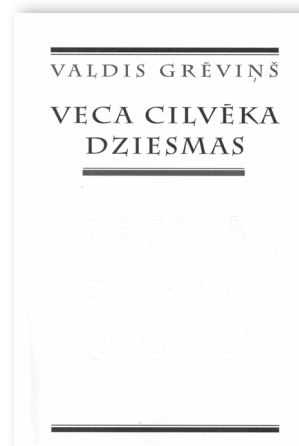
Laika grāmata

sveicina dzejas draugus Dzejas dienās!

JAUNUMS!

Labākais no agrāko gadu dzejas krājumiem.

Viesturs Vecgrāvis:

“Šo ekselento izdevumu klasiskās dzejas cienītājiem iesaku turēt goda vietā.”

Pērciet Latvijas grāmatnīcās,
lasiet, baudiet!

Grāmatas var iegādāties arī redakcijā:

Tālr.: 29 439 423;

epasts: redakcija@laiks.us

MEKLĒJIET MŪSU KONTUS:

www.facebook.com/brivalatvija

[www.twitter.com @briva_latvija](https://twitter.com/briva_latvija)

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: Brīvās Latvijas izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ģertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrakstis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tālr. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.
Pārstāvniecība Anglijā: Terēze Bogdanova, tālr.
07788790952, e-pasts: terezebogdanova@inbox.lv

ABONEMENTA MAKSA:
Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 75; 12 mēnešiem
GBP 145. Samaksu ar čeku, PO vai naudā
(ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai
(adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot
Liel-britānijā par Latvijas gada abonementu GBP
40

Zviedrijā: 6 mēneši SEK 875; 12 mēneši SEK 1550.
NAUDĀS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKS-
FÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11
47 46 – 1). Paziņojumus, sludinājumus, reklāmu
sūtīt uz Rīgas redakciju. Abonentu administrāto-
re +371 26134315, red. +371 67326761, e-pasts:
redakcija@brivalatvija.lv

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 150 eiro;
6 mēn. – 85 eiro; BL konts Lettische Gemein-
schaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Post-
bank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts IBAN:
DE94200100200271751204, BIC: PBNKDEFF.
Adrese abonēšanas jautājumiem: Nils Ebdens,
Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V.,
Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr.
+49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citas Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 85 eiro,
12 mēnešiem 155 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku
uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem
USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem 33 eiro, 12 mēnešiem
55 eiro.

Digitalā avīze – 55 eiro 12 mēnešiem
Latviešu organizāciju un privāto sludinājumu
maksā GBP 3.50 (EUR 6) par 10 mm augstu
vienslejīgā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi
(10,6 cm x 7 cm) GBP 45. Zviedrijā –
SEK 600.

Komerālie sludinājumi €7 (EUR 12) par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.
Ar autora vārdu, inīcijām vai segvārdu parak-
stītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī
redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem
nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publi-
kācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA

Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011, Latvia
Iespiests: SIA EŅEKO, Rīga

SPORTS

SPORTS

SPORTS

Eiropas meistarsacīkstes basketbolā

Latvijas vienība ceļā uz medaļām

Turcijā risinās Eiropas meistarsacīkstes (EM) basketbolā. Lieiski veicas Latvijas basketbolistiem, kuŗi sekmīgi pārvarēja grupu turnīru un astotdaļfinālā pārspēja Melnkalnes komandu, iekļūstot ceturtdaļfinālā, piesakot pretenzijas uz augstu vietu, varbūt pat medaļām turnīra nobeidumā.

GALOTNĒ PIETRŪKA VEIKSMES

Latvija – Serbija 82:92 (24:21, 23:24, 13:20, 22:27). Turnīra pirmajā spēlē pret Riodežaneiro Olimpisko spēļu vicečempioniem Latvijas basketbolisti pēc pārliecinoša sākuma galotnē piedzīvoja zaudējumu, ko noteica izšķirējos brīžos pieļautās kļūdas un bezcerīgi zaudētā cīņa par atlēkušajām bumbām. Serbi ar otrās iespējas uzbrukumiem un pēc latviešu kļūdām kopā guva 45 punktus. “Tā ir šausmīga statistika,” atzina arī treneris Bagatskis. Viņš norādīja, ka ar tādu statistiku rezultāta starpībai vajadzēja būt virs trīsdesmit punktiem. Tomēr Latvijas komanda arī ar tādu spēja noturēt spēli līdzsvarā. Par pāris kļūdām un neveiksmīgiem epizodiem galotnē gan nācās samaksāt ar zaudējumu, tomēr to var uzvert kā labu mācību turnīra turpinājumā. “Serbi labāk kontrolēja savas emocijas un labāk izmantoja to, ko mēs viņiem iedevām,” atzina Bagatskis.

Spēles moments pret serbiem

Latvijas komandas rindās 23 punktus guva Dairis Bertāns, Kristaps Porziņģis izcēlās ar 18 punktiem, četrām atlēkušajām bumbām un četriem bloķētiem

metieniem, bet 16 punktus guva Dāvis Bertāns. Serbu rindās savu uzbrukuma līdera potenciālu aplicināja Bogdanovičs, gūstot 30 punktus.

PIRMĀ UZVARA

Latvija – Beļģija 92:64 (24:25, 23:8, 16:22, 29:9). Latvijas basketbola izlase Stambulā izcīnīja savu pirmo uzvaru, ar 92:64 pārspējot Beļģijas valstsvienību.

Latvijas izlases rindās šajā spēlē valstsvienības rekordu Eiropas meistarsacīkšu finālturnīros laboja Jānis Strēlnieks, kuŗš izdarīja 13 rezultatīvas piespēles. Līdz šim rekordists ar 12 piespēlēm bija Raimonds Miglinieks. Personīgos rezultativitātes rekordus sasniedza Kristaps Porziņģis un Jānis Timma, kuŗi katrs guva pa 27 punktiem. Abiem pietrūka septiņu punktu, lai atkārtotu Kārļa Muižnieka sasniegto Latvijas izlases rezultativitātes rekordu. Spēlē pret Beļģiju komanda spēja novērst tās kļūdas, kuŗu dēļ zaudēja Serbijai.

SOĻA ATTĀLUMĀ NO KATASTROFAS

Latvija – Lielbritānija 97:92 (25:20, 25:20, 34:18, 13:34). Pirms šīs spēles komandai nācās risināt dažas problēmas. Vairākiem basketbolistiem bija piezadzies vīruss, Dāvim Bertānam nācās ārstēt rokas mazo pirkstiņu. Šī spēle izcēlās ar daudziem tālmetieniem, Latvijai realizējot 17 no 34 metieniem no perimetra. Īpaši lielisku sniegumu nodemonstrēja pēc pirksta traumas atlabušais Dāvis Bertāns, kuŗš trāpīja septiņus no astoņiem trejāciem. Viņš ar septiņiem realizētiem tālmetieniem sasniedza Latvijas rekordu EM. Rezultatīvākais Latvijas izlasē ar 28 punktiem un astoņām atlēkušajām bumbām bija Kristaps Porziņģis, 22 punktus sameta Dāvis Bertāns, ar 13 punktiem un deviņām rezultatīvām piespēlēm izcēlās Jānis Strēlnieks, bet 11 punkti bija Jānim Timmam. Pirms pēdējām

desmit minūtēm Latvija bija vadībā ar 84:58.

Angļi nav spējuši apturēt Jāni Timmu // Foto: LETA

Nekas neliecināja par neveiksmes tuvošanos. Ceturtais ceturtdaļes ievadā Latvija spēlēja ar otro sastāvu un šajā laikā tā zaudēja ar 6:16. Kad trīspus minūtes pirms pamatlaika beigām Latvijas pārsvars bija sarucis līdz 14 punktiem (90:76), laukumā nācās atgriezies arī Porziņģim. 33 sekundes pirms dueļa izskaņas Latvijai bija vairs tikai sešu punktu pārsvars. Lielais punktu pārsvars tika izsēts vējā, tāpat tika aizmesti garām vairāki soda metieni. Ar lielām grūtībām izdevās izvairīties no katastrofas un saglabāt piecu punktu pārsvaru.

AR PORZIŅĢA ČETRĀM PIEZĪMĒM

Latvija – Krievija 95:84 (12:15, 34:44, 52:52). Latvijas izlase Stambulā EM finālturnīra svarīgā spēlē ar rezultātu 84:69 (12:15, 22:29, 18:8, 32:17) pārspēja līdzšinējo D apakšgrupas līderi Krieviju, kas cieta pirmo zaudējumu turnīrā. Izcīnot uzvaru, Latvijas izlase ieguvusi iespēju grupu turnīrā pēdējā kārtā pret mājinieci Turciju pacīnīties par pirmo vietu apakšgrupā, kas nozīmēs potenciāli vājāku pretinieku astotdaļfinālā. Pirmais puslaiks bija diezgan smagnējs un saraušts, jo tiesneši bieži svilpa pārkāpumus, turklāt Kristaps Porziņģis iekrāja četras piezīmes.

IZVAIROTIES NO SACENSĪBAS AR SPĀNIEM

Latvija – Turcija 89:79 (24:22, 23:16, 22:25, 20:16). Kaut arī

mūsu vienība jau bija iekļuvusi astotdaļfinālā, spēlei ar Turciju bija liela nozīme. Zaudējuma gadījumā mēs grupā paliktu ceturtajā vietā un izslēgšanas spēļu pirmajā kārtā būtu jātiekas ar spēcīgo Spānijas vienību. Latvijas izlasē kārtējo rezultatīvo spēli nodemonstrēja Kristaps Porziņģis, kuŗš guva 28 punktus, savukārt labāko spēli šajā turnīrā aizvadīja komandas kapteinis Jānis Blūms, kuŗš iemeta 17 punktus, realizējot piecus no astoņiem tālmetieniem.

Mūsu (D) grupas turnīra beigu tabula. Uzvaras, zaudējumi, grozu starpība. Katra vienība aizvadīja piecas spēles (par zaudējumu ieskaitīts viens punkts).

Serbija	4 1 400:353 9
Latvija	4 1 444:396 9
Krievija	4 1 378:366 9
Turcija	2 3 388:380 7
Beļģija	1 4 353:410 6
Lielbritānija	0 5 390 448 5

MELNKALES GROZĀ – 100 PUNKTI

Latvija – Melnkalne 100:68 (27:15, 26:22, 29:15, 18:16). Pēc nervozās spēles sākuma Latvijas basketbolisti no pirmās ceturtdaļes vidusdaļas dominēja laukumā, nedodot pretiniekiem ne mazāko cerību uz izglābšanos. Lai gan pēdējā ceturtdaļā vairāk spēlēja komandas “otrā plāna” basketbolisti, Latvija pirmo reizi turnīrā un pirmo reizi kopš 2005. gada oficiālās spēlēs sasniedza 100 punktu robežu. Latvijas izlases rindās rezultatīvākais ar 21 punktu bija Jānis Timma, kuŗš realizēja visus četrus savus tālmetienus. Kristaps Porziņģis šoreiz guva 19 punktus, izcīnīja sešas atlēkušās bumbas un izdarīja trīs rezultatīvas piespēles, Jānis Strēlnieks guva 12 punktus un izdarīja septiņas precīzas piespēles. Melnkalnes rindās 21 punktu guva Bojans Dubļevičs.

Latvijas vienības labā 21 punktu guva Jānis Timma, kuŗš trāpīja četrus no četriem tālmetieniem,

Kristaps Porziņģis izbauda spēlēšanu Latvijas izlases rindās

19 punktus pievienoja Kristaps Porziņģis, izcīnot arī sešas atlēkušās bumbas. Jānis Strēlnieks sameta 12 punktus un izdarīja septiņas rezultatīvas piespēles, bet Dairis Bertāns iemeta deviņus punktus. Vēl pa astoņiem punktiem pievienoja Žanis Peiners, Rolands Šmits un Jānis Blūms. Latvijas izlase no spēles trāpīja 59% metienu, tostarp 15 no 25 tālmetieniem. Melnkalnei 21 punktu sameta Bojans Dubļevičs, 16 pievienoja Nikola Vučević.

Kristapa Porziņģa komentārs pēc spēles: “Šī spēle nebija viegla. Melnkalne nav slikta komanda. Mēs nospēlējām diezgan labi, sametām no ārienes un ātri spēlējām. Paveicām 90% no spēles plāna. Pēc rezultāta izskatās, ka bija viegla spēle, bet visas 40 minūtes centāmies nospēlēt, cik vien labi varam. Spēlēju un izbaudīju. Ir liels prieks būt šajā komandā. Stambulā ir arī mana ģimene. Eiropas basketbols atšķiras no NBA spēlētā, kas man ļauj būt daudzpusīgākam.”

Ceturtdaļfinālā mūsu vienības pretinieki bija Slovēnijas basketbolisti, kas grupu turnīrā uzvarēja visus pretiniekus. Šī spēle 12. septembrī beidzās pēc redakcijas slēgšanas.

Mūsu dienvienu kaimiņi lietuvieši izstājušies no turnīra. Viņi astotdaļfinālā gandrīz panāca pretiniekus no lieliem minūsiem, tomēr pēdējās minūtes atkal nospēlēja neveiksmīgi un ar rezultātu 64:77 (17:25, 13:12, 18:24, 16:16) zaudēja Grieķijas vienībai.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

ANGLIJA

DVF Londonas nodaļas Vadamu kopa aicina uz video pēcpusdienu kluba telpās 72 *Queensborough Terrace, London, W2 3SH*, sestdien, **16. septembrī**, plkst. 16 – 18. Rādīsim mūzikālu uzvedumu “Eslingenā”, kuŗš bija iekļauts šīsvasaras Eslingenas dziesmu svētku 70. atceres programmā Eslingenā, Vācijā. Ieeja par ziedojumiem.

DIEVKALPOJUMI

APVIENOTĀJĀ LONDONAS LATVIEŠU EV. LUT. UN MIERA DRAUDZĒ

Svētdien, **24. septembrī**, plkst. 14 dievkalpojums. Pēc tā priekšlasījums “Jēzus pēdās, svētceļojums pa Svēto Zemi.” Svētdien,

8. oktobrī, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

ZIEMEĻANGLIJAS DRAUDZĒ, māc. D. Vāvere

Bradfordā, Vācu baznīcā (*The German Protestant Church*), 29 *Great Horton Rd, Bradford, BD7 1AA*, svētdien, **17. septembrī**, plkst. 11 dievkalpojums.

MANČESTERĀS DRAUDZĒ, māc. D. Vāvere

VIDUSANGLIJAS DRAUDZĒ, māc. V. Vāvere

“**Straumēnos**”, Zaļā zālē, *Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Lutterworth, LE17 6DF*, svētdien, **24. septembrī**, plkst. 10 Pļaujas svētku dievkalpojums.

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZĒ, māc. V. Vāvere

ZVIEDRIJA

DIEVKALPOJUMI

ESKILSTŪNAS ev. lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums sestdien, **16. septembrī**, plkst. 15 Svētā Andreas baznīcā (*Sankt Andreas kyrka, Vasavägen 42, Eskilstunā*). Mācītāja Zilgme Eglite, pie ērģelēm *Viola Rosenquist*. Pēc dievkalpojuma sadraudzība pie kafijas galda. Visi miļi gaidīti.

GĒTEBORGAS ev. lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums svētdien, **24. septembrī**, plkst. 14 Hāgas baznīcā (*Haga kyrka, Haga Östergata 30, Gēteborgā*). Dievkalpojumu vadīs mācītāja Ieva Graufelde, pie ērģelēm *Peter Wägsjö*. Pēc dievkalpojuma sadraudzība Hāgas draudzes telpās. Visi miļi aicināti!

STOKHOLMAS ev. lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums svētdien, **1. oktobrī**, plkst. 14 Somu baznīcā (*Finska kyrkan, Slottsbacken 2B-C, Gamla Stan, Stockholm*). Dievkalpojumu vadīs mācītāja Ieva Graufelde. Pēc dievkalpojuma draudzes namā kafijas galda un loterija. Lūdzu, paņemt līdzī loterijai laimestu ziedojumu. Visi miļi aicināti un gaidīti!

VESTEROSAS ev. lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums sestdien, **7. oktobrī**, plkst. 14 Zvirbuliša kapela (*Sparvens kapell, Kungsfågelgatan 10B, Vesterosā*). Mācītāja Zilgme Eglite. Pēc dievkalpojuma sadraudzība pie kafijas galda. Visi miļi gaidīti.

UPSALAS ev. lut. draudzes Pļaujas svētku dievkalpojums

svētdien, **8. oktobrī**, plkst. 16 Vindhemas baznīcā (*Vindhems kyrka, Vindhemsgatan 9, Upsalā*). Dievkalpojumu vadīs mācītāja Ieva Graufelde. Pēc dievkalpojuma draudzes namā sarīkojums. Visi miļi gaidīti!

VĀCIJA

Bekhofas latv. baznīcā (*Am Bekhof 44, Bielefeld*) **17. septembrī** plkst. 14.30 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze.

Ludvigshāfenā, Svētā Ludviķa baznīcā, *Sankt Ludwig, Bismarck- un Wredestrasse* krustojumā, svētdien, **8. oktobrī**, plkst. 15 dievkalpojums. Kalpos mūsu draudzes mācītājs Rinalds Gulbis. Pēc dievkalpojuma sekos aizaidis ar groziņiem un draudzes pilnaspulce draudzes telpās.